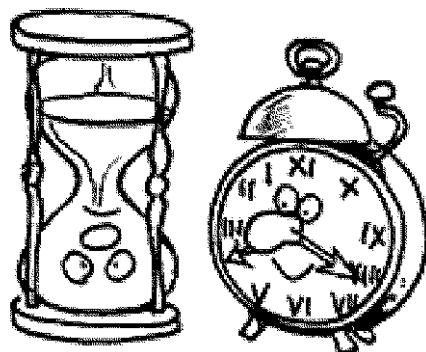

کرونولوژی

(ثبت وقایع بر اساس زمان وقوع آنها)

اثر: ژان پیر پُتی

برگردان: امید مهدوی

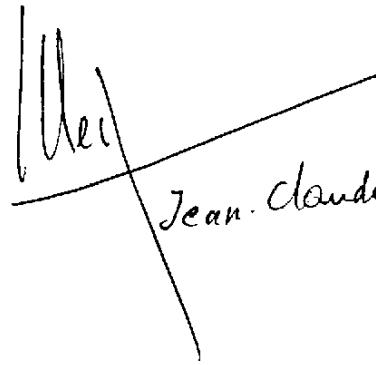
ژان پیر پتیت ۶۸ ساله و بازنشسته است اما هنوز هم فعالیت های علمی انجام می دهد . او یک متخصص فیزیک نجومی با گرایش کیهان شناسی نظری است و ۲۸ سال از عمرش را در رصدخانه شهر مارسی صرف فعالیت های علمی کرده و ۳۲ کتاب نوشته است که برخی از این کتاب ها به ۸ زبان زنده دنیا ترجمه شده اند
برای اطلاعات بیشتر می توانید به وب سایت زیر مراجعه کنید :

www.jp-petit.org

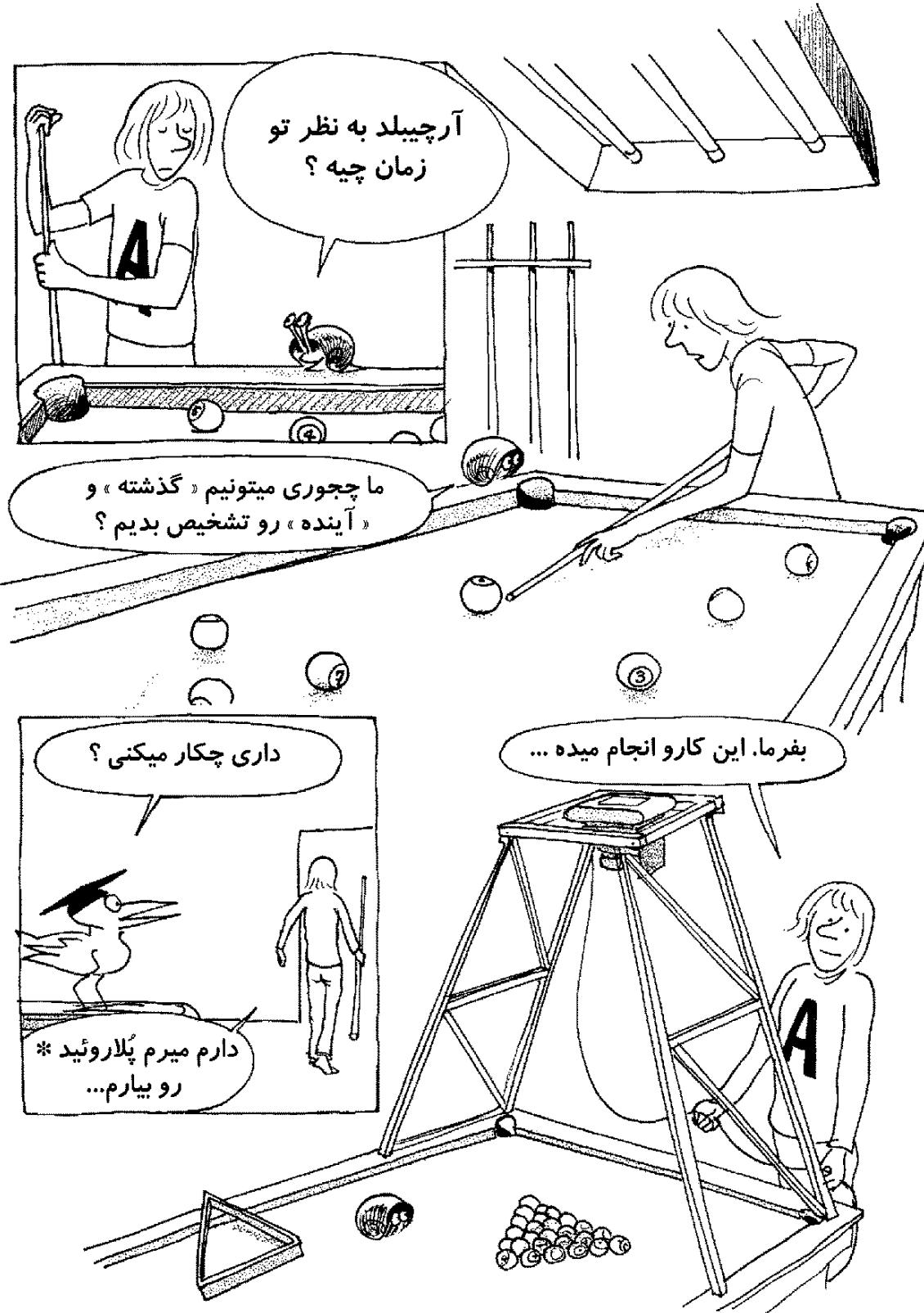
شما میتوانید این فایل پی دی اف را برای هر کسی که مایل هستید ارسال کنید و همچنین میتوانید این فایل و یا لینک دریافت آن را در هر سایتی قرار دهید .

با هر چه بیشتر در دسترس قرار دادن این فایل در واقع به ما یاری رسانده اید .

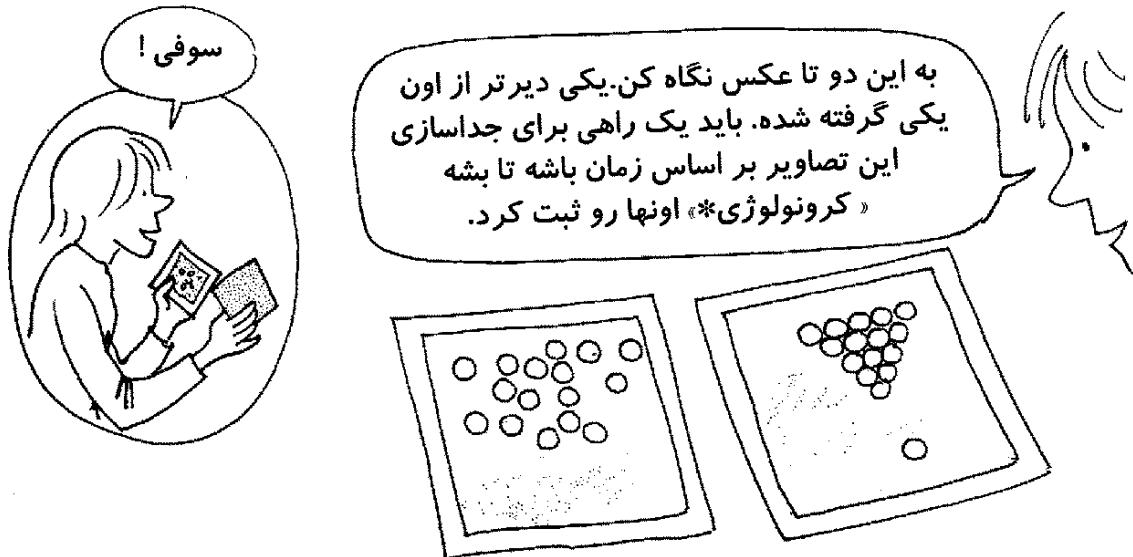
Lantulu rime avec hurluberlu... Soit ! Mais Kepler, Newton, Darwin, et même Einstein n'étaient-ils pas, eux aussi, un peu, des hurluberlus ? Si la science n'avancait que sur les sentiers battus, elle n'avancerait guère !

Jean-Claude Pecker

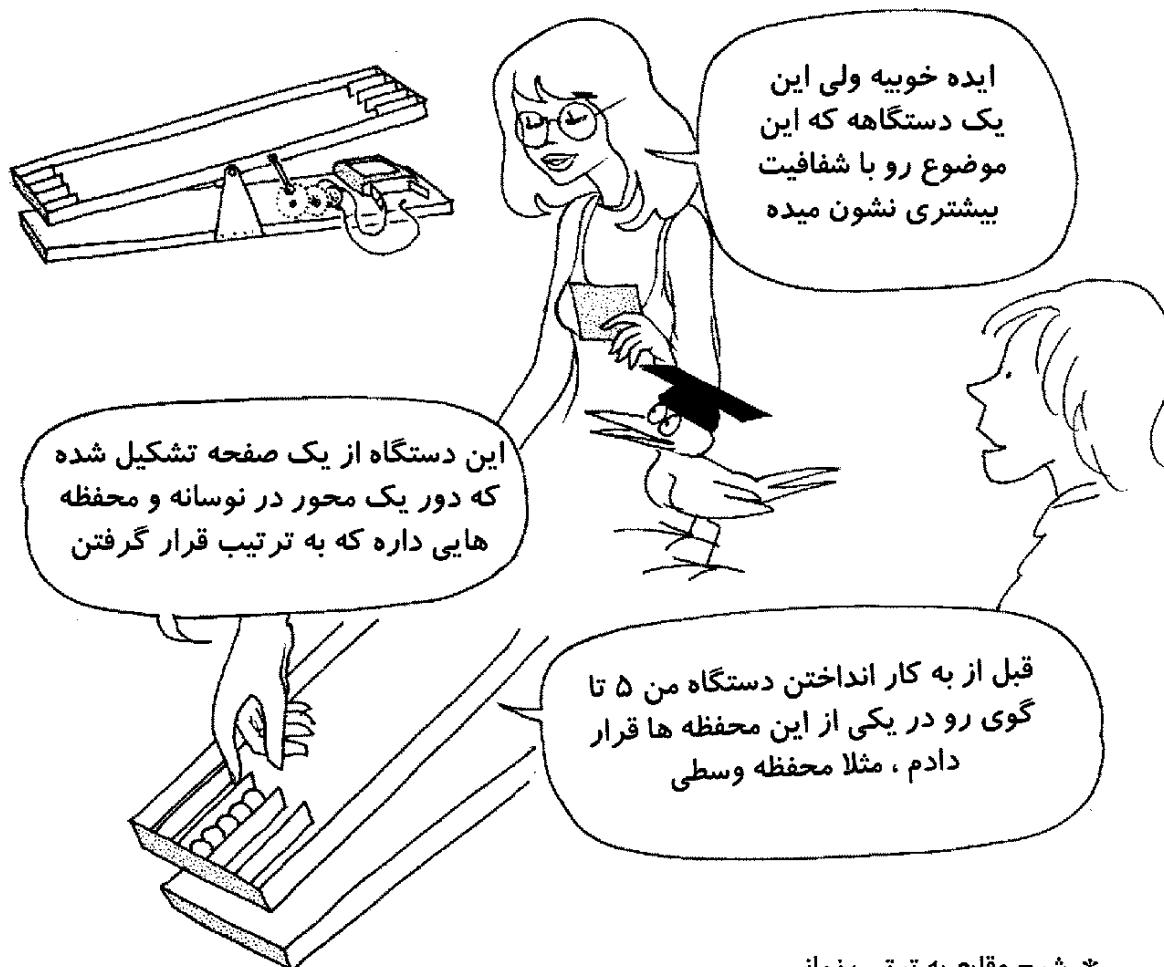
مقدمه

* پلاروئید نام تجاری ماده‌ای از ورقه پلاستیکی است که نور قطبی شده تخت ایجاد می‌کند.

احتمال

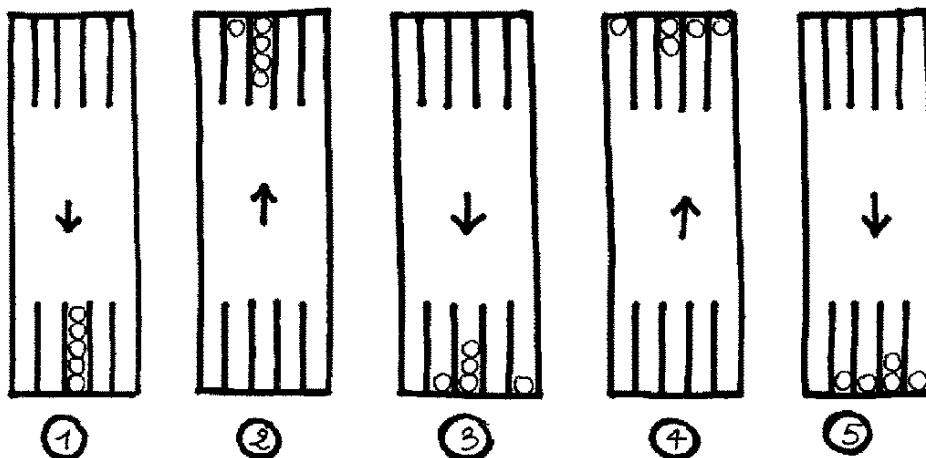

* شرح وقایع به ترتیب زمانی

خب، داره کار میکنه! صفحه محورش کاملا
افقیه و نوسان کننده به آرامی باعث حرکت
گوی ها از یک لبه به سمت لبه دیگه میشه

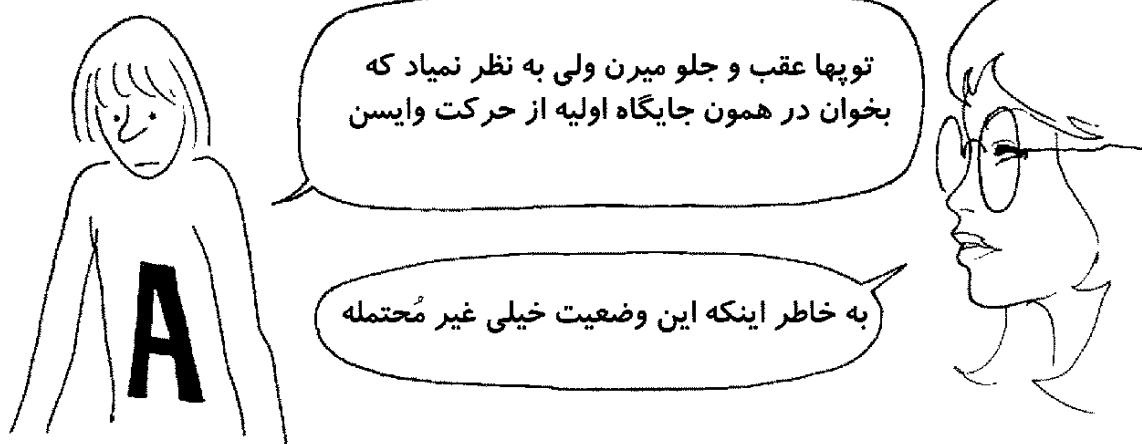

نگاه کن، یک ذره بی نظمی در دستگاه و
آشفتگی در هوا باعث میشه که توپ ها در
جایگاه اصلی خودشون باقی نمونن ولی
تمایل به حرکت به سمت جلو و جایگاه
مجاور دارن

توپها عقب و جلو میرن ولی به نظر نمیاد که
بخوان در همون جایگاه اولیه از حرکت وايسن

به خاطر اينکه اين وضعیت خيلي غير مُحتمله

منظورت چیه؟!

راجع بهش فکر کن. احتمال یک به پنج وجود داره که یک توب به جایگاهی مورد نظر برسه، مثلاً جایگاه ۲. از طرف دیگه احتمال یک به پنج وجود داره توب جایی وایسه که الان اونجاست. پس یک شанс در بیست و پنج تا شанс وجود داره که دو تا توب به یک جایگاه برسن.

احتمال ها در هم ضرب میشن
پس در نتیجه
 $1/5 * 1/5 * 1/5 = 1/125$ برابرست با

به همین شکل، اگر سه تا توب رو به شکل تصادفی در نظر بگیری، خواهی داشت $1/125 : 1/5 * 1/5 * 1/5 = 1/125$ ، یک شанс در صد و بیست و پنج برای اینکه سه تا توب در یک جایگاه قرار بگیرن.

که برابر است با یک شанс در $5 * 5 * 5 = 125$ و یک شанс در $(5)^3 = 125$ پس احتمال $1/125$ برابرست با 0.008 .

اگر ما تمام جایگاه ها رو مشابه در نظر بگیریم، احتمال اینکه پنج توب در یک جایگاه قرار بگیرن برابرست با $p = 5 * 0.00032 = 0.0016$

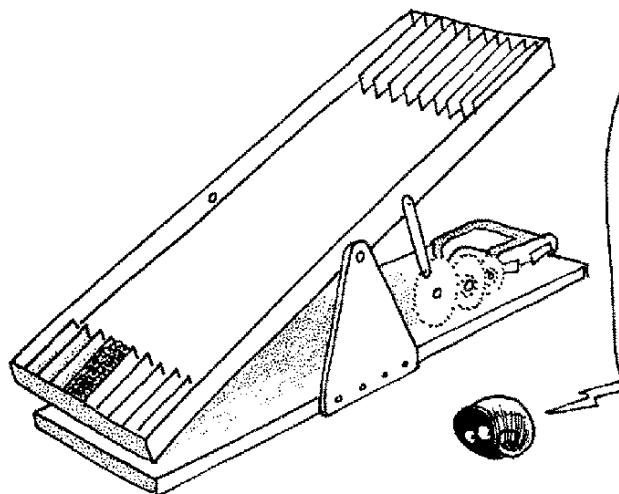
اگر همه جایگاه‌ها یکی در نظر گرفته بشن،
این احتمالاتی خواهد بود که در نتیجه هر
ترکیب به وجود می‌آید:

$\text{ccc} \rightarrow P = 0,0016$
 $\text{ccc} + \circ \rightarrow P = 0,032$
 $\circ + \circ + \circ + \circ + \circ \rightarrow P = 0,0384$
 $8 + 8 \rightarrow P = 0,064$
 $8 + \circ + \circ \rightarrow P = 0,192$
 $8 + 8 + \circ \rightarrow P = 0,288$
 $8 + \circ + \circ + \circ \rightarrow P = 0,384$

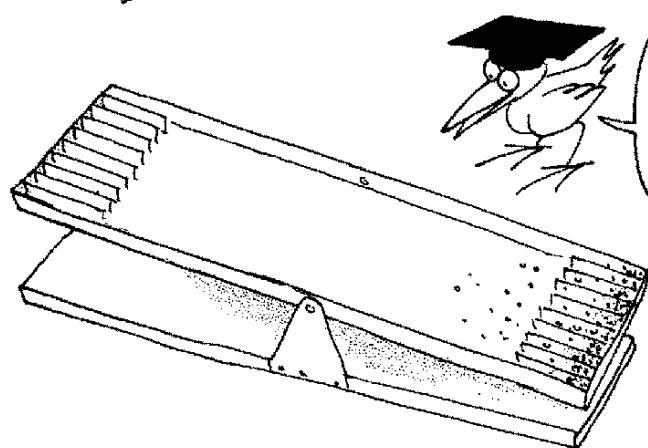
اصل دوم

یایین بر اساس مشاهداتم
احتمال ترکیب های متوالی رو
یاداشت کنیم

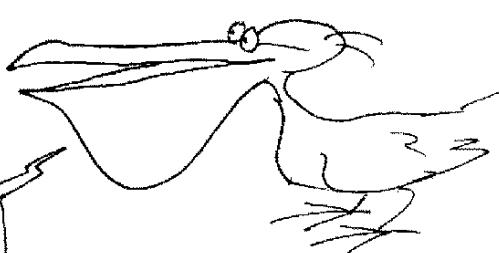

آرچیبلد از ساقمه تفنگ استفاده کرد.
احتمال اینکه ۱۰۰۰ توب در یک جایگاه
قرار بگیرن برابرست
 $p = 1 / 10^8$
برابرست با
 $p = 1 \dots \dots \dots \dots \dots \dots \dots$
(۹۹۸ تا صفر !!!)
احتمالش خیلی کم.

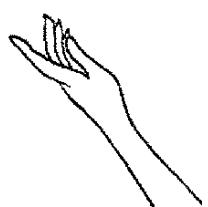

زمانی که دستگاه شروع به کار
کرد، توب ها تمایل داشتن تا
عملای شکل مساوی در جایگاه
های مختلف پخش بشن

بنابراین تمام وضعیت های مشاهده شده بسیار
نزدیک به یک وضعیت میانگین هستند که در اون
تمام جایگاه ها مقدار مشابهی توب در خودشون
جا دادن*

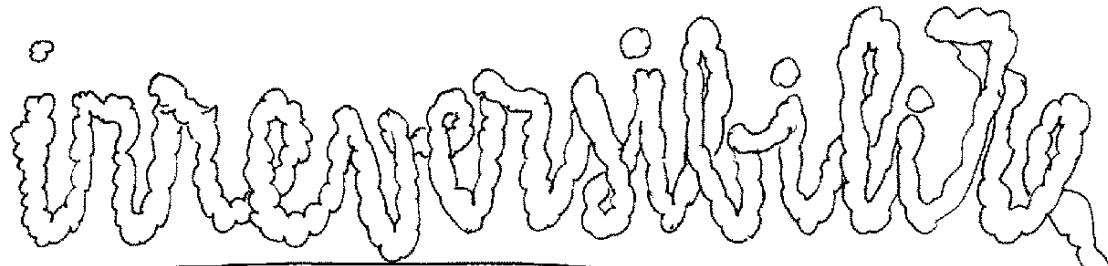
ما این نتایج را در قالب «اصل دوم» طرح بندی کردیم
که میگه «هر سیستم بسته ای به سمت بی نظمی
گرایش دارد، این محتمل ترین وضعیت است»

سیستمی که چنین ثبات آماری دارد «ارگودیک» نامیده میشود.

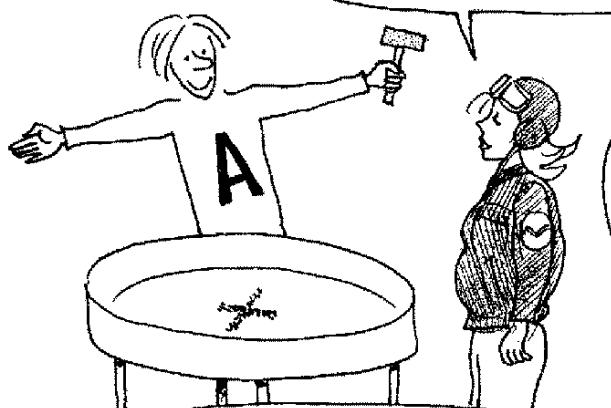

میبینی آرچیلد؟ انتشار طبیعی، به تدریج پیامی که
ما روی آسمون نوشیم رو از بین خواهد برد.

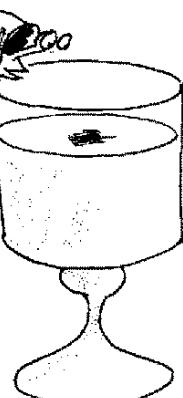
درسته ولی نمیتوnim این امکان رو
نادیده بگیریم که مولکولهای ماده رنگی
خودشون رو تجدید ساختار کنن و پیام
رو بازسازی کنن.

درست مثل اینکه ما نمیتوnim این امکان رو کلاً نادیده بگیریم
که یک ضربه چکش خیلی شناسی میتوونه اون علامت + که تو قبل
داشتی رو بازسازی کنه.

یا این احتمال که مولکولهای
یک ماده رنگی با یک چگالی، مثل
مولکولهای آب، به نحوی خودشون
رو به شکل همون قطره اولیه
بازسازی میکنن.

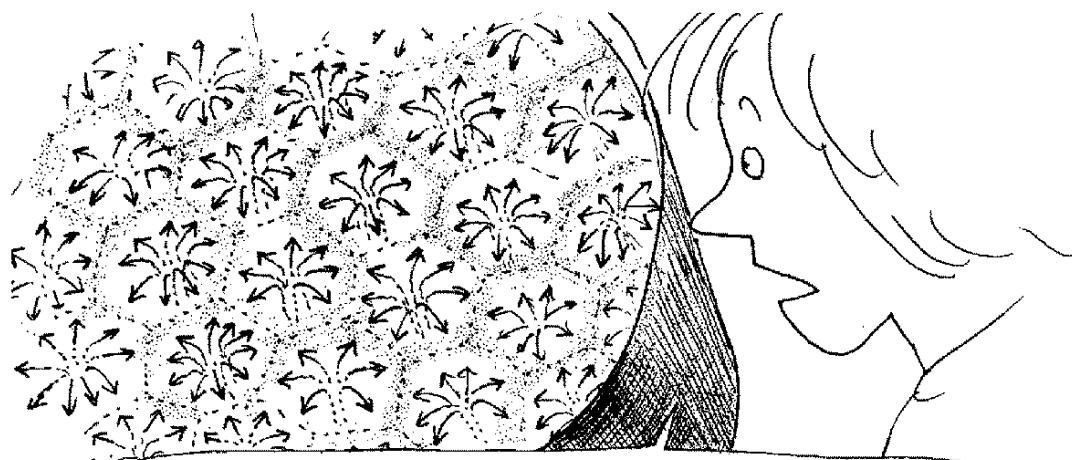
ولی این «امکان» ها خیلی کم هستن، ما
اونها رو نادیده در نظر میگیریم.

*انتروپی اندازه بی نظمی سامانه (سیستم) یا ماده ای در حال بررسی است.
اگر P احتمال وقوع یک وضعیت باشد آنگاه آنتروپی برابر است با $S = P \log P$

فضاهای جدا شونده

یک نکته اینجا هست! زمانی که من آب رو گرم میکنم یک سیستم شبکه شش ضلعی به وجود میاد که قبیل این اصلا وجود نداشتند و این تا زمانی هست که ظرف من گرمای یکنواختی داشته باشد.

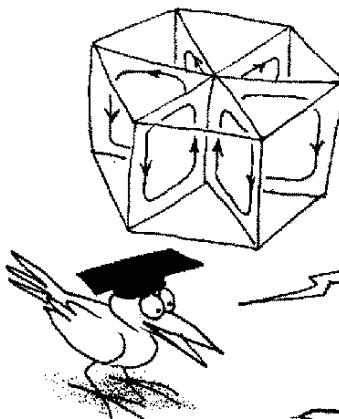

معنیش اینه که این ایده آنتروپی برای «کل یک سیستم بسته» صدق میکنه که در اینجا میشه مجموعه اجاق و قابلمه و آب و اتمسفر.

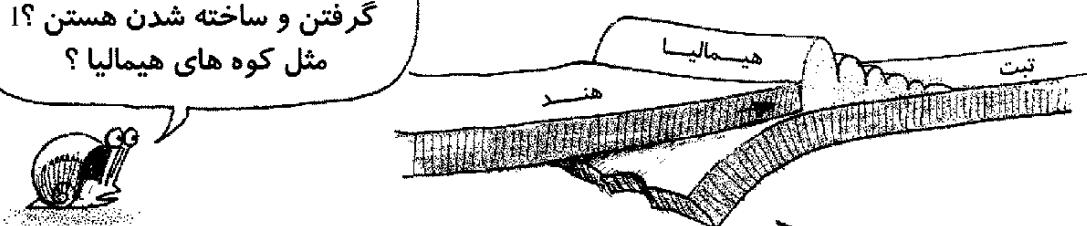
از طرف دیگه کاملا محتمله که تمام آب رو بدون استفاده از چرخاندن و با استفاده از حرکت انتقالی و گرم کردن اون از بالا و از طریق رادیاتور پارabolیک؛*، به بخار تبدیل کنیم.

این بازگشت به «بی نظمی» نیست که مشخصه بارز آنتروپی در یک سیستم محسوب میشه. پدیده فضاهای جدا شونده در زمانی که «سلولهای جدا شونده» ظاهر میشن باعث سرعت گرفتن پدیده تبخیر آب میشن و اینطوری آنتروپی جهان افزایش پیدا میکنه.

کوه ها خود به خود خراب میشن اما آب به وسیله ابرها به اونجا حمل میشه و فرسایش اونها رو سریع تر میکنه.

ولی آیا کوه هایی روی زمین وجود ندارن که در حال شکل گرفتن و ساخته شدن هستن؟ مثل کوه های هیمالیا؟

البته که همینطوره. تصور میشه که «صفحه قاره ای هند» با فشردن و خرد کردن صفحه قاره ای تبت، کوه ها رو به وجود آورده

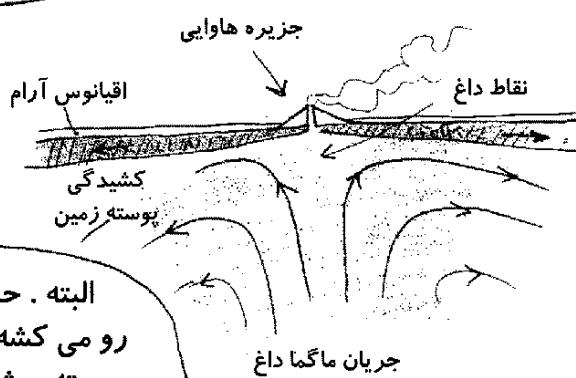
تمام اینها نتیجه جریان انتقالی که «ماگما» رو به حرکت درمیاره و کمک میکنه تا گرمای مرکز زمین که از هم پاشیدگی اتمی اورانیوم ۲۳۵ حاصل میشه، آزاد بشه.

منظورت اینه که توی ماگما حفره های هدایت گرما کننده وجود داره؟

البته. حرکات ماگما پوسته زمین رو می کشه که این باعث شکستگی در پوسته میشه و چیزی شبیه به مجموعه های آتشفشانی هواایی رو به وجود میاره.

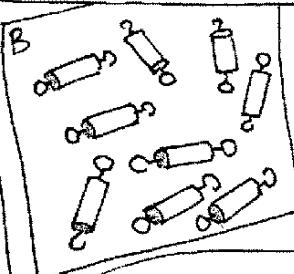
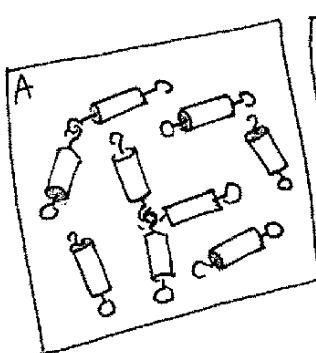

*به نوشته هزار میلیار خورشید نگاهی بیاندازید.

موفوژنر*

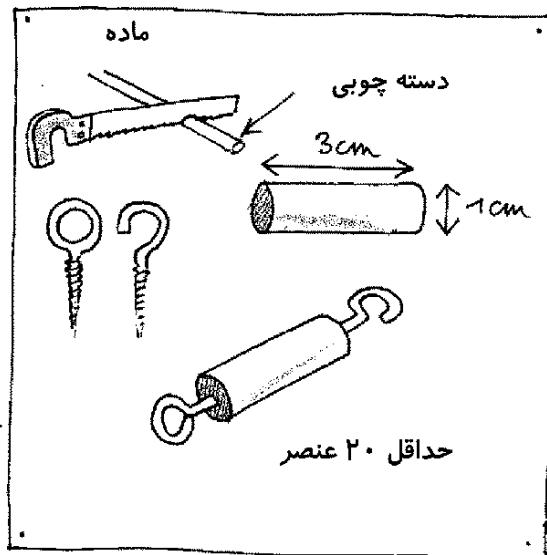
آرچیبلد، این چیزهایی که توی جعبه‌ای بودن که تکونش میدادیم یادته؟ میتوانی اونها رو بر اساس محتوای «کرونولوژیکال» به دو دسته تقسیم کنی؟

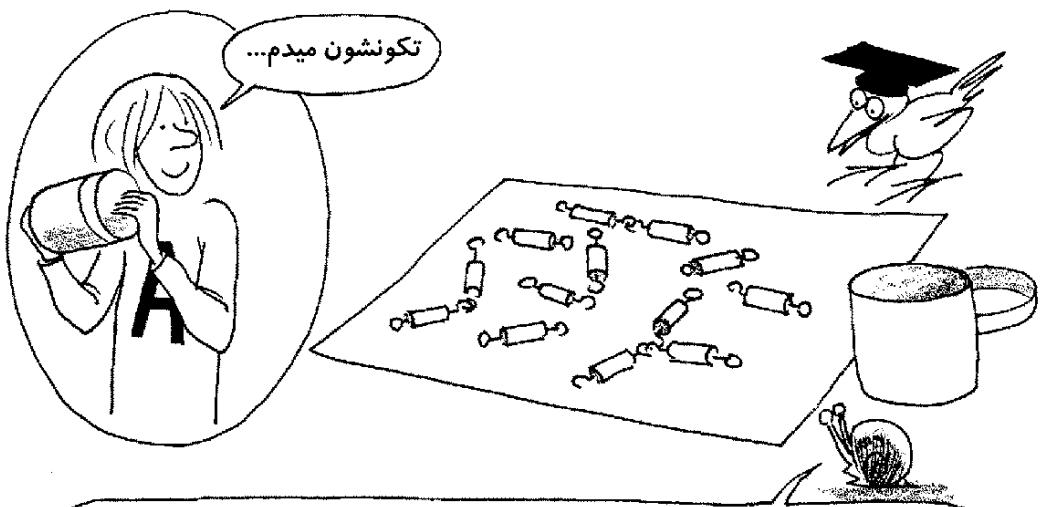
خب من فکر میکنم اونها طبقه بندی شدن.
زمانی که تكون میخوردن ساختارهای دو یا سه عنصر باید جابجا شده باشه.

داری چکار میکنی؟!

به نظر میاد خراب کاری کردم. تنها راه حل
برگشتن به آزمایش هاست

* فرآیند اصلی خلقت در طبیعت

ولی یک نکته ای وجود داره ! علیرغم چندین بار تلاش کردن ، آرچیبلد کارش به یک مجموعه از دو یا سه عنصر به پایان میرسه.

اگر تو نمیتونی این پلیمر مکانیکی «رو بسازی خیلی ساده است ، چون احتمالش خیلی کم هستش.

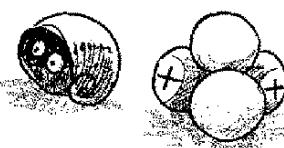

میدونی ، طبیعت به این روش ساخته شده که وقتی چیزی در آن واحد احتمال وقوع زیادی داشته باشد ، ناگزیر اتفاق خواهد افتاد .

و من فکر میکنم که بر عکسش هم اتفاق میفته . یعنی اگر چیزی احتمال وقوع بسیار پایینی داشته باشد ، اتفاق نخواهد افتاد .

و اگر چیزی در طول عمر کیهان ، شانس بسیار کمی برای اتفاق افتادن داشته باشد ، ما اونو غیر ممکن در نظر میگیریم .

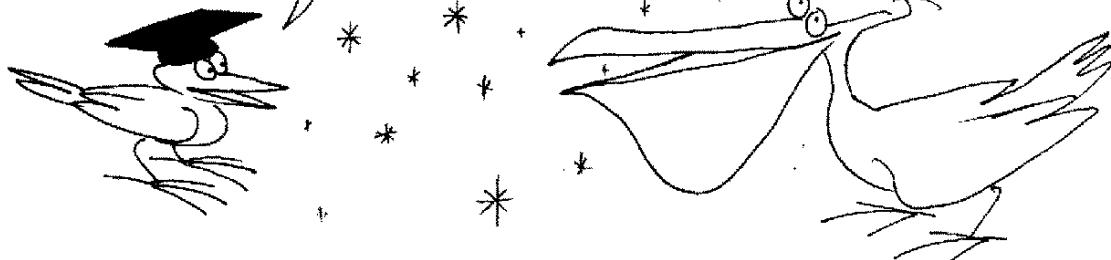
شكل گیری هلیوم در لحظه وقوع بیگ بنگ ، فوق العاده ممکن بوده بنابراین هلیوم در کیهان وجود دارد !

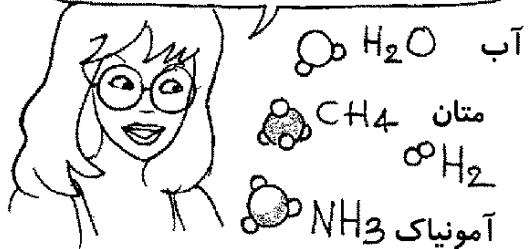
با این حال به علت پراکنش شدید در کهکشان ، ما اینطور محاسبه میکنیم که خورشید برای برخورد با یک ستاره دیگه در طول یکصد میلیون سال دیگه ، یک شانش در ده میلیون داره !!!

بنا بر این ما این امکان رو غیر ممکن در نظر میگیریم .

گرفتم چی شد ...

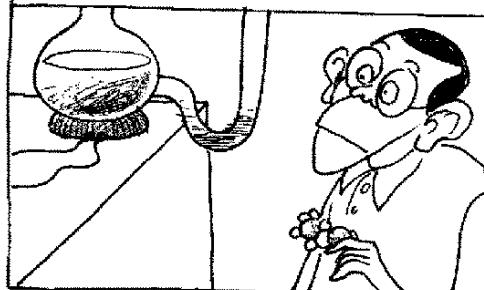

بخار آب و متان و آمونیاک و هیدروژن همه مولکولهای ساده‌ای هستن، کاملاً متقارن و قابل مقایسه با گروه‌هایی که ما قبلاً داشتیم.

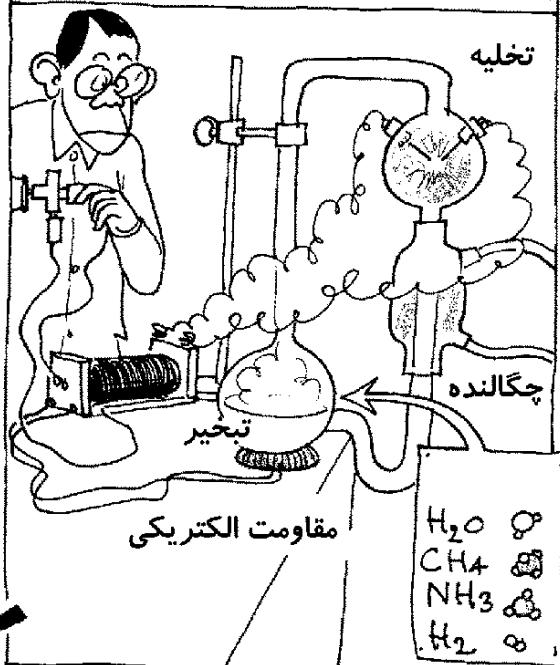

آنها در اتمسفر اولیه سیاره ما حضور داشته‌اند

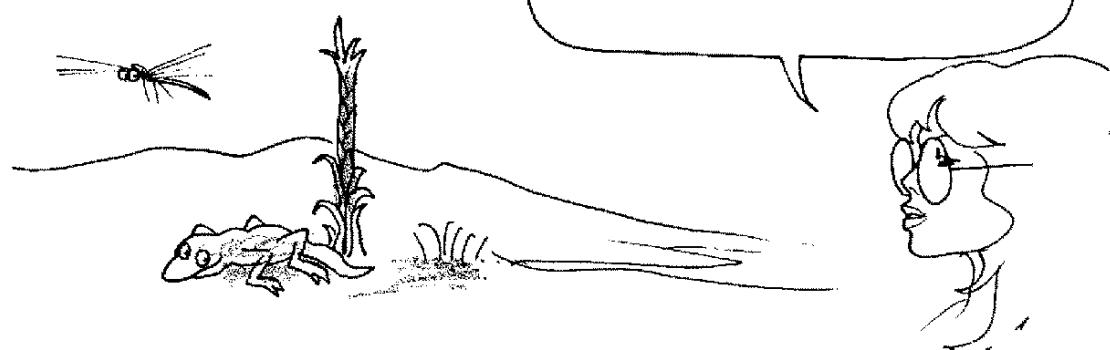
یک هفته بعد، ترکیب بیرنگ، به علت وجود مولکول‌های آمینو اسید که از ۱۵ اتم ساخته شده‌اند، به نارنجی تغییر رنگ میدهد.

در سال ۱۹۵۰ یک دانشجوی جوان به نام «میلر»، تصمیم گرفت تا این عناصر را در یک ظرف قرار دهد و آنها را به وسیله یک تخلیه الکتریسیته ساده، تکان بددهد.

این مولکول‌ها به نوبه خودشون عناصر تشکیل دهنده پروتئین‌ها هستن. ما شروع کردیم به استفاده از این ایده که «زندگی» تنها یک پدیده محتمل نیست، اما ممکنه که روی سیاره‌ای مثل زمین، «اجتناب ناپذیر» باشه.

* نگانتروپی یا آنتروپی منفی *

ما باید مقداری سوخت رو
بسوزونیم و به آب اجازه بدیم تا
از طریق لوله بالا سازی بشه ، یا
چند تا مولکول قند بسوزونیم ...

تو فکر کردی که زندگی رایگانه
؟! چی باعث میشه که درخت رشد
کنه و میوه ها برسن ؟

خورشیده که انرژی لازم
رو تامین میکنه. خورشید
موتور زندگیه .

عالی بود
آقای غیبگو...

ولی خورشید همیشه منبع انرژی
لازم برای حیات نیست .

درسته. ما باید مجموعه یک سیستم
رو در نظر بگیریم که اصطلاحاً بهش
«بیوسفر» میگن و از «بیوتوب» و منبع
انرژی پشتیبانی میکنه. بنابراین میتونه
باعث افزایش جهانی آنتروپی بشه.

حیات در اعماق اقیانوس ، از انرژی آب
جوش زیرآبی استفاده میکنه

آنتروپی

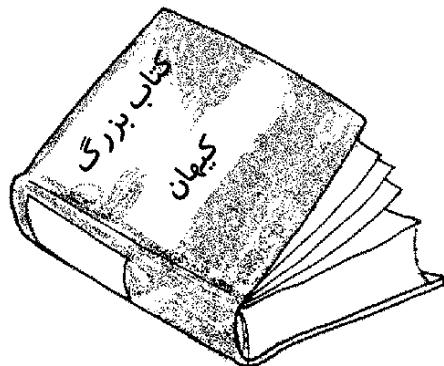

* تمام این مطالب در نوشته BIOLOGOCON شرح داده شده.

حیات، سیاره ها، ستاره ها، اینها
خیلی چیزهای پیچیده ای هستن. در
گذشته هیچ بازه زمانی نبوده که
درک کردنش ساده تر باشد؟

بیاین یک نگاهی بندازیم به
تاریخچه کیهان که به وسیله
بشر نوشته شده

بذا ر زمان $t =$ صد میلیون سال رو
ببینم. این زمان با تولد کهکشان
ها همخوانی دارد. نه ... هنوز هم
خیلی پیچیده است.

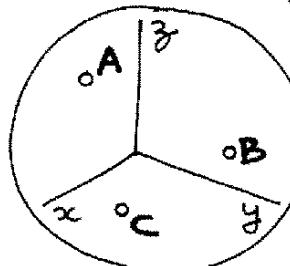
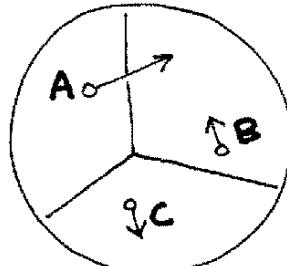
بذا
 $t =$ ۱ سال = رو امتحان کنم

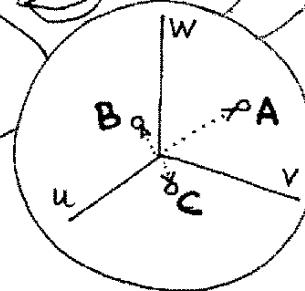
* نگاهی به نوشته «هزار میلیارد خورشید» بیاندازید.

به جای استفاده کردن از «فلش» ما میتوانیم اجزا را در دو فضای سه بعدی نشون بدم. یعنی «فضای مکان» و «فضای سرعت»

مکان

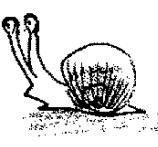
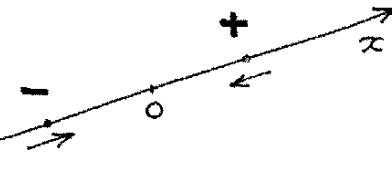
سرعت

این توصیف کامل که از شش مختصات استفاده میکنه میتونه با فضای شش بعدی پیوند داده بشه که بهش میگن «فضای فاز*». .

بدارین ساده تر توضیح بدم. جهانی رو در نظر بگیرین که فقط یک بعد داره (یک خط ساده) با دو تاشء نقطه مانند که نشان دهنده ذراتی با بارهای غیر همنام هستن، متقابلا همیگه رو جذب میکن.

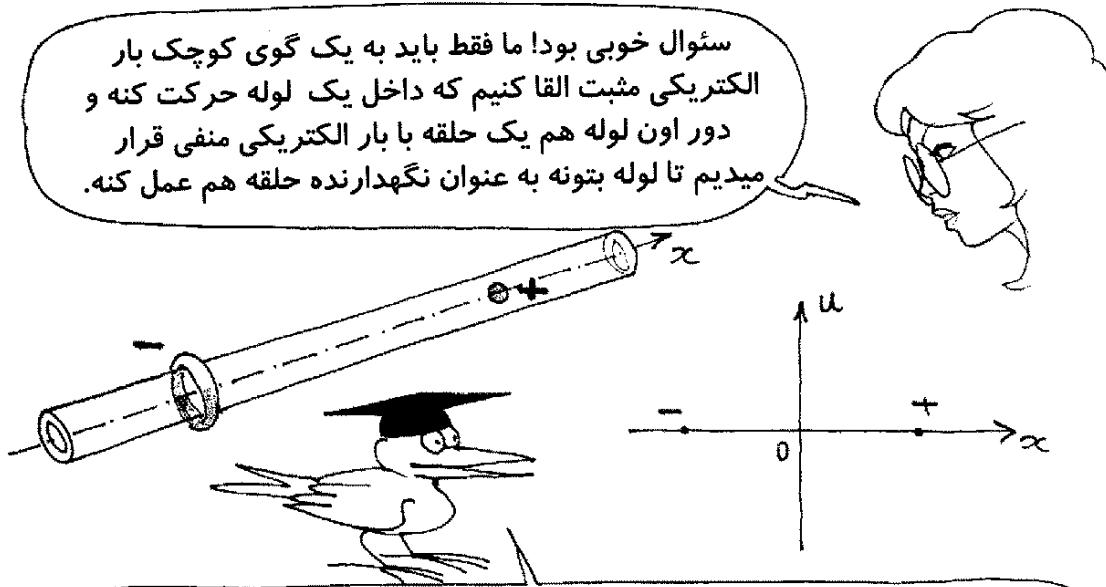

ولی او نهایا چجوری
میخوان به همیگه برسن؟

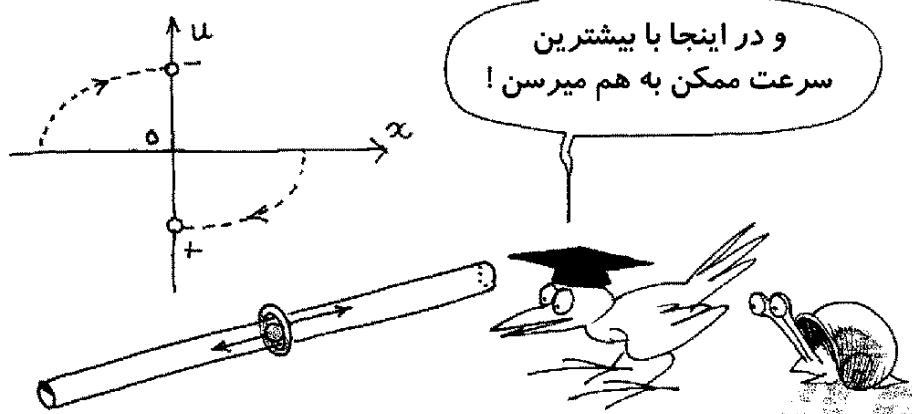
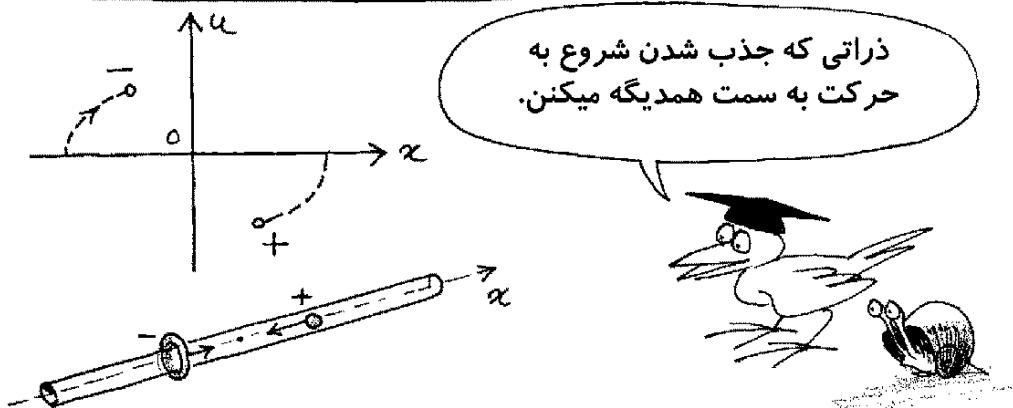

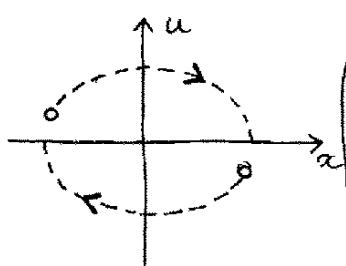
* فضایی است شامل تمام حالات ممکن برای یک سیستم

سؤال خوبی بود! ما فقط باید به یک گوی کوچک بار الکتریکی مثبت القا کنیم که داخل یک لوله حرکت کنه و دور اون لوله هم یک حلقه با بار الکتریکی منفی قرار میدیم تا لوله بتونه به عنوان نگهدارنده حلقه هم عمل کنه.

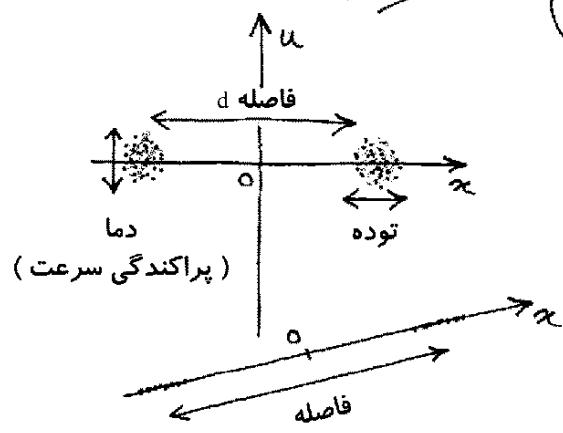

اگر ما این سیتم رو در « فضای فاز u, x » نشون بدیم ، x مختصات موقعیت و u مختصات سرعت و با ذره ای با سرعت اولیه صفر ، ما به طرح زیر می رسیم.

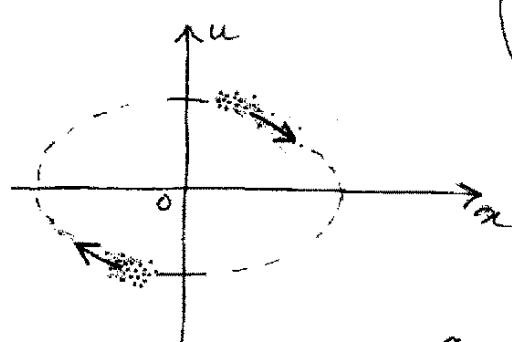

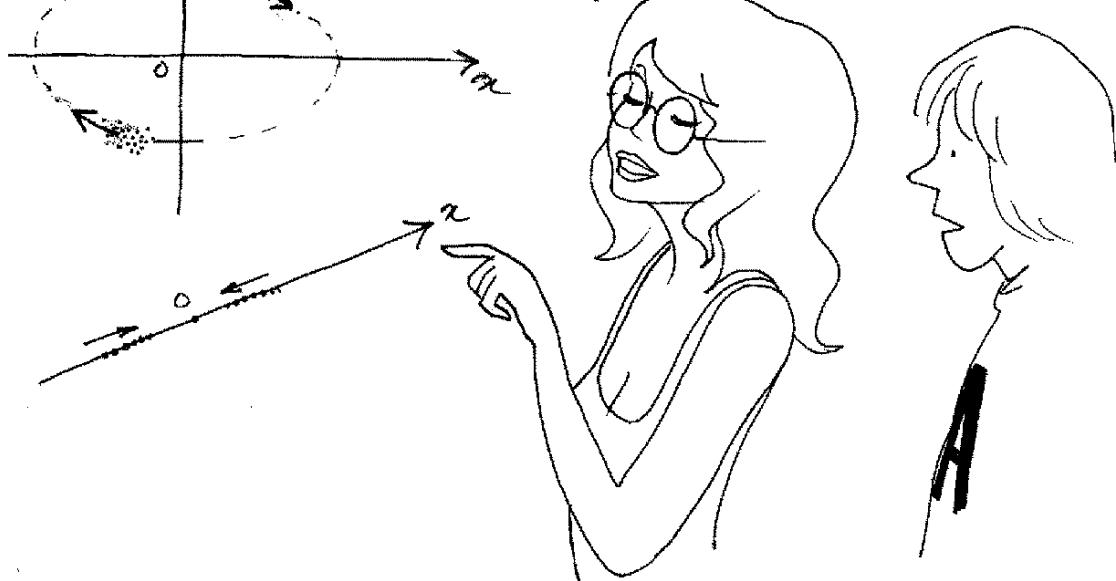
حرکات «به سمت ...» و «از سمت ...»
و چرخش بارهای الکتریکی به دور مرکز
گرانش خودشون، خط سیر های بیضوی
شکلی را ترسیم میکنند.

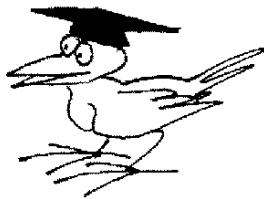
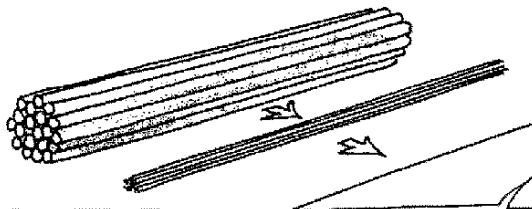

این طرح دو مجموعه از ذرات را
توصیف میکنند که با سرعت صفر ، در فاصله
معینی واقع شدن و خیلی نزدیک به نقطه
مرکزی OX قرار گرفتن اما سرعت های
آشتفتگی حرارتی تصادفی رو به وجود میاره.

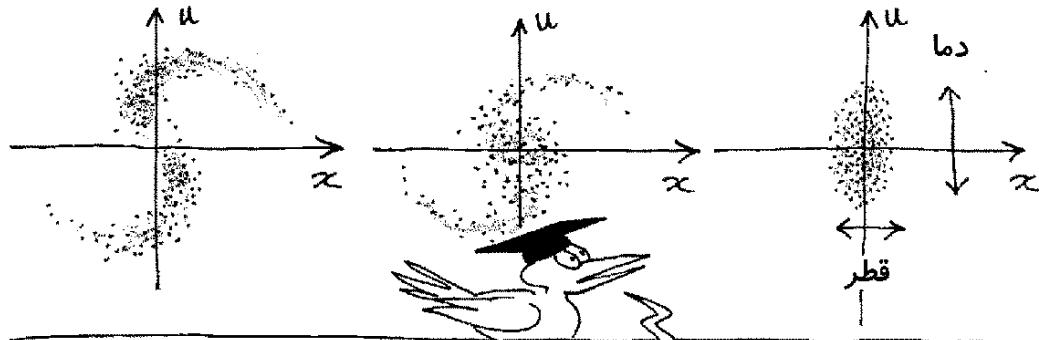

این مجموعه ها تحت تاثیر جذب دو
طرفه به سمت هم «سقوط» میکنند

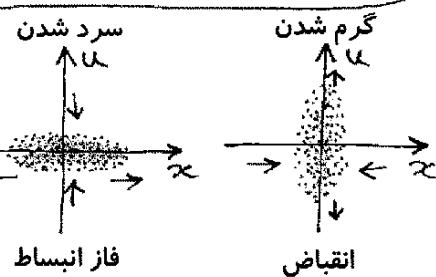

از نظر فنی ما میتوانیم با قرار دادن ذرات در لوله های بینهایت نازک به اونها اجازه بدیم که بدون برخورد از کنارهم رد بشن.

دو تا توده در هم ادغام شدن، حالا یک توده واحد داریم.
انرژی جنبشی اکتسابی به شکل تصادفی پخش می شود و نتیجه اون ایجاد گرماست. پراکندگی مطابق با بعد سرعت U . سطحی که به وسیله این اجزا پوشیده شده تماماً افزایش پیدا میکنه. این سطح خود «آنتروپی» هستش.

سیستم در نوسان خواهد بود. انساط سیستم به معنای کاهش سرعت (آشفتگی حرارتی) و در مورد انقباض همین فرآیند به شکل معکوس در خصوص دما اتفاق میفته.

شبیه به یک
جباب صابون دو بعدی!

ولی نوسان این آمیب* عجیب و غریب
که در محیط فاز فضای زندگی میکنه ، در یک محیط ثابت اتفاق
خواهد افتاد یعنی همون آنتروپی ثابت**!

*آمیبها گروهی از تک سلولی یوکاریوت هستند که به کمک پاهای کاذب خود قادر به حرکت می باشند

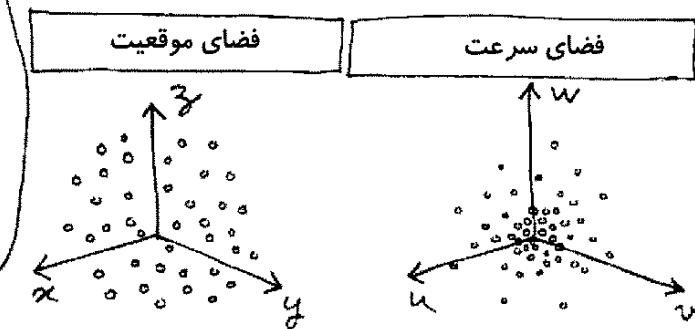
** در نمونه هایی که انتخاب شده اند، ذرات به یکدیگر برخورد نمی کنند.

اولین نتاقض کیهان شناسی

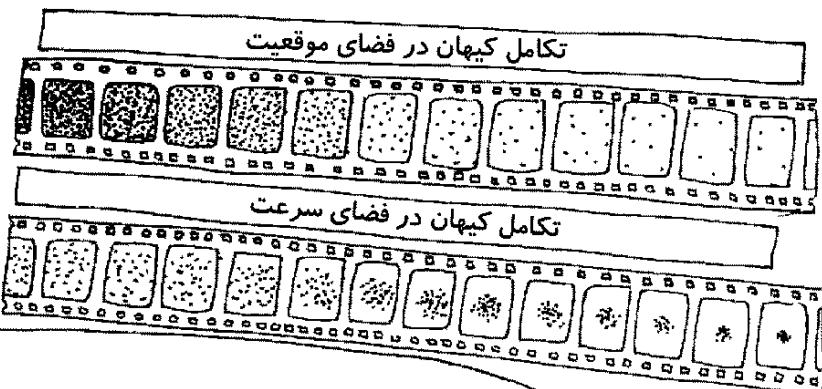

* نگاهی به نوشته Geometricron بیاندارید.

برای نشون داد این فضای فاز شش بُعدی ، یعنی سه بعد برای موقعیت و سه بعد برای سرعت، باید سیستم رو بر اساس دو سیستم سه بعدی گسترش بدین .

در «فضای موقعیت»، کیهان پراکنده تر شده و این انتشار هم معنا با «بی نظمی» خواهد بود و برعکس ، سرعت آشفتگی کاهش پیدا میکنه. هر چند که در نمود فضای سرعت ، چگالش کیهان به معنای تمایل به سمت نظم خواهد بود.

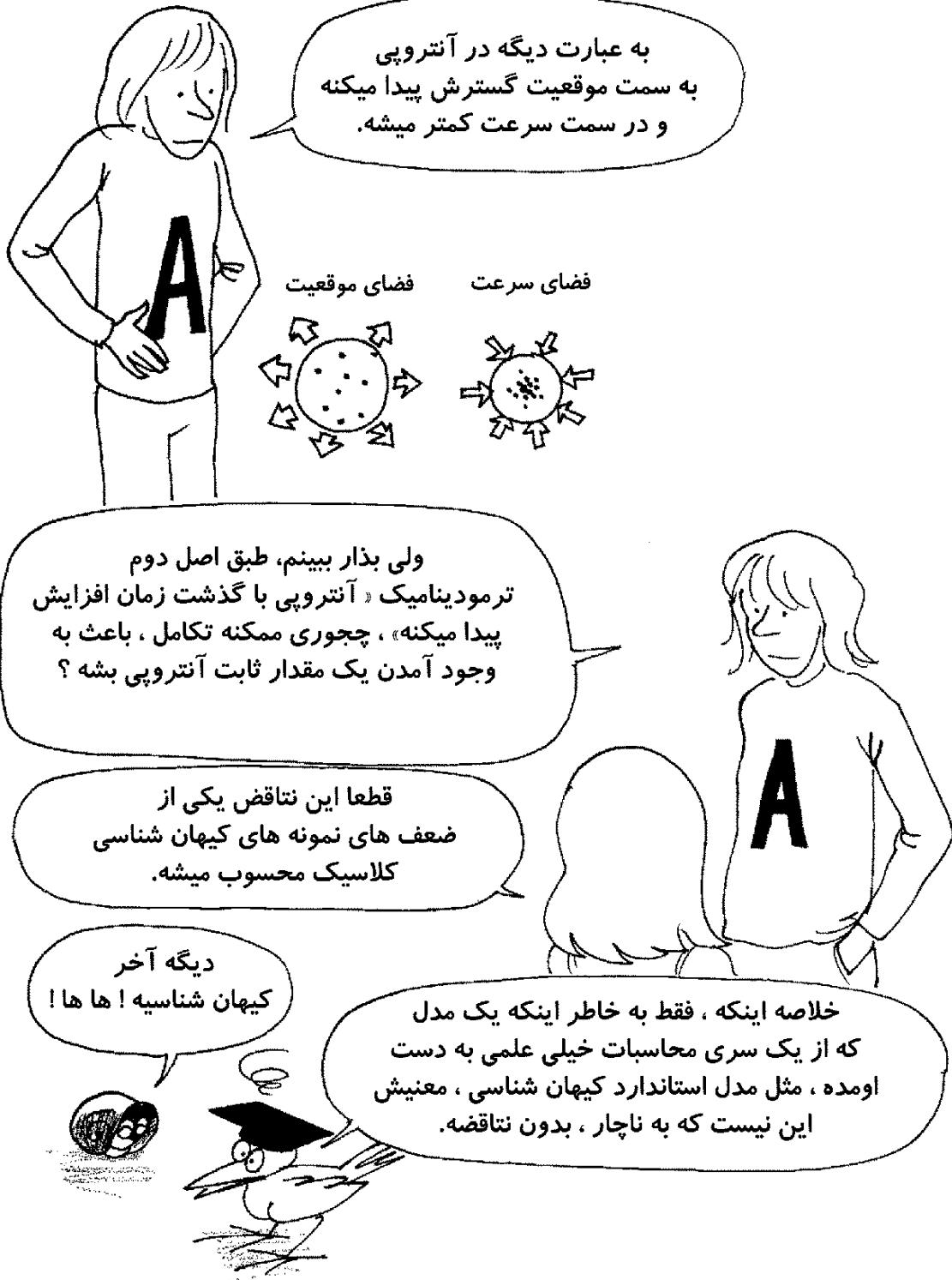
در تمام این بازنمایی شش بُعدی ، ساختار نظم جهان بدون تغییر باقی میمانه. آنتروپی که میزان بالایی دارد. محصول این میزان بالای آنتروپی در فضای موقعیت با فضای سرعت ، تفاوتی ندارد.*

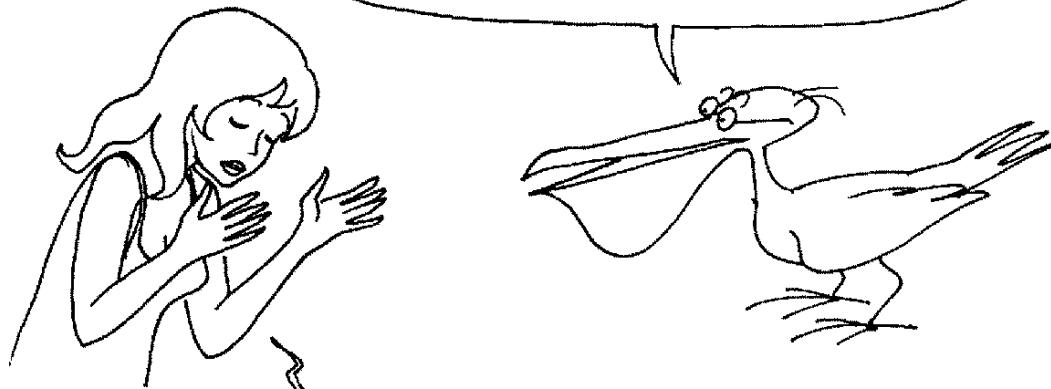
به عبارت دیگه در این بازنمایی شش بُعدی ،
کیهان یک ماده سیال غیر قابل فشرده شدنه .

*قضیه لیوویل (ژوزف لیوویل ، ریاضیدان فرانسوی ۱۸۰۲_۱۸۸۲)

ولی علم حتی یک جواب نیمه کاره
هم برای این موضوع نداره؟ یک کم نظریه؟
هیچ واقعیتی؟!

متاسفانه این وسعت زمانی بینهاست که به وسیله آنتروپی
پوشانده شده یکی از ضعف های بینش ما در مورد کیهان محسوب میشه.

پس زمان پیش میره و ما نمیدونیم چرا.
یک نکته ای باید باشه!

منم از این تناقض خبر نداشتیم.
این درسته که دانشمند ها این
تناقض رو از روی پشت بام ها
فریاد نمیزنن!

و کسی برای
من توضیح نمیده!

مثل بقیه مسائل این
هم ناراحت کننده است ...

این تنها آنتروپی نیست که با گذر زمان
محفوظ باقی میمانه بلکه در بیشترین حد خودش قرار
داره و بی نظمی در لحظه بیگ بنگ به بالاترین حد
خودش رسیده.

دومین تناقض کیهان شناسی

* به همین دلیل کیهان در تمام جهات فوق العاده همگن و یکنواخت است.

شاید خدا یک جهان همگن
و یکنواخت خلق کرده

ای بابا! وقتی که در بحث علمی
پای خدا رو میکشی وسط ، اوضاع
خیلی بد جور میشه ...

خیلی عجیبه . در این کتابهای
کُمیک تا الان همه چیز خوب
پیش می رفت ولی الان انگار همه
چی قاطی شده !

به نظر میاد که لازمه بريم
به عمق «مبدأ کیهان»

شاید سرنخ این
رمز و راز او نجا باشه.

باید کتاب بزرگ کیهان رو از آخر به
اول بخونم تا به صفحه اولش برسم

منظورت مقدمه کتابه ؟
همونجایی که نویسنده در مورد مسیر داستان
توضیح میده ؟!

هر چه که بیشتر به گذشته میریم ،
کیهان داغ تر میشه . بنابراین سرعت آشفتگی
اجزا تشکیل دهنده کیهان بیشتر میشه*

بر اساس مدل استاندارد قبل از صد ثانیه ،
تمام اجزا کیهان با سرعتی نزدیک به
سرعت نور در حال حرکت بودن.

بگو بینم ، بر اساس نظریه نسبیت خاص
وقتی که به سرعت نور بررسیم ، زمان تغییر میکنه ،
درسته؟*

دقیقا همینطوره ، ذره ای که با
سرعت نور حرکت میکنه میتوانه
بینهایت اتفاق رو در بازه زمانی صفر ،
پشت سر بذاره !!!

زمان متوقف میشه مثل جیوه ای
که توی دماسنجه هاست

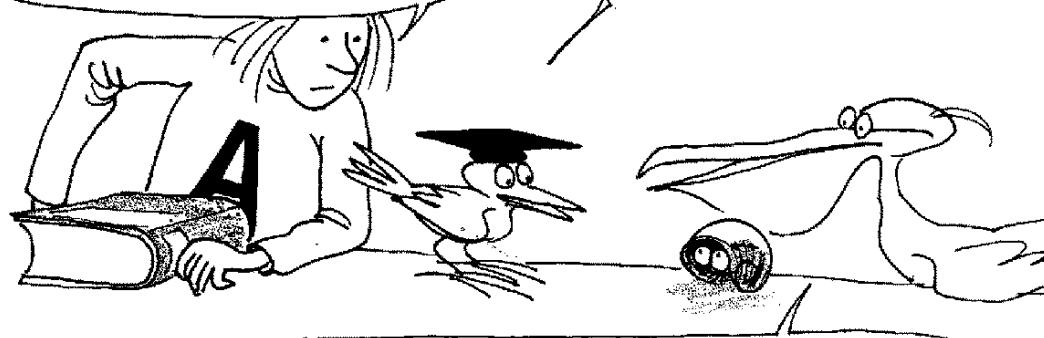

* دمای یک گاز چیزی به جز میزان میانگین آشفتگی حرارتی نیست . $1/2mv^2$. نگاهی به نوشته «اگر ما پرواز میکردیم» بیاندازید.
** نگاهی به نوشته «همه چیز به هم وابسته است» بیاندازید.

بله ، برای عبور از این دریای
فاصله زمانی ، تو به یک وسیله و البته
یک کمک خلبان نیاز داری که از مواد
عادی ساخته شده باشد.

ولی در زمان = ۰ همه چیز
با سرعت نور حرکت میکرده.

ولی ... اون چیه که ما میتونیم تصورش کنیم ولی نمیتوانیم به شکل فیزیکی بسازیم؟

من که فکر میکنم «بیگ بنگ» یک فانتزی علمیه.

خلاصه اینکه ، بر اساس مدل‌های موجود ، کیهان در لحظه «هیچ مطلق» متولد شده. ما نمیدونیم چرا اینقدر آشفته بوده و نمیدونیم چرا حالتش ادامه پیدا کرده. از اونجا بیی که تکامل کیهان به شکلی «ایستنزویک»* شکل گرفته، این حقیقت که زمان میگذرد کاملا به شکل یک راز باقی مونده.

برگشتم سر جای اول ...

سومین تناقض کیهان شناسی

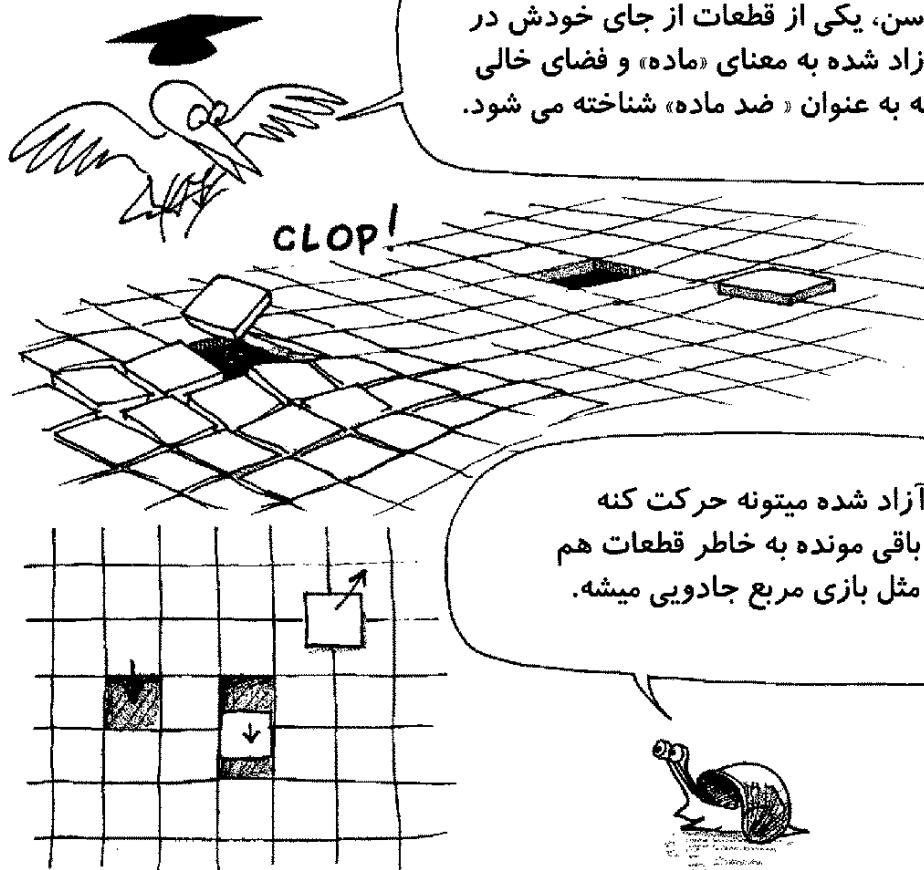

بر اساس نظریه دانشمند انگلیسی «دیراک» چیزی که ما بهش میگیم «فضای خالی» در واقع مجموعه‌ای از ماده و ضد ماده است.

فوتون‌ها حرکات موجی انجام میدن و این بافت فضایی رو آشفته و متلاطم میکنند*

بنابراین، زمانی که دو تا از این موج‌های به هم‌دیگه میرسن، یکی از قطعات از جای خودش در می‌آید. قطعه آزاد شده به معنای «ماده» و فضای خالی که باقی میمونه به عنوان «ضد ماده» شناخته می‌شود.

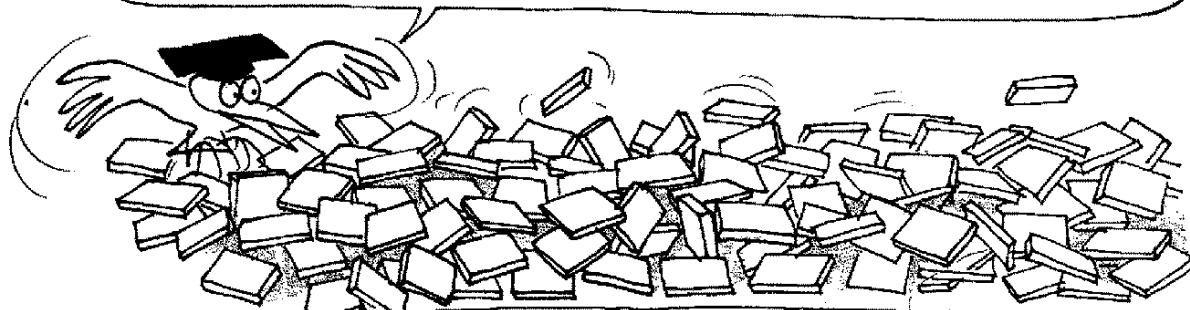

قطعه آزاد شده میتوانه حرکت کنه
اما حفره باقی مونده به خاطر قطعات هم
جوارش مثل بازی مریع جادویی میشه.

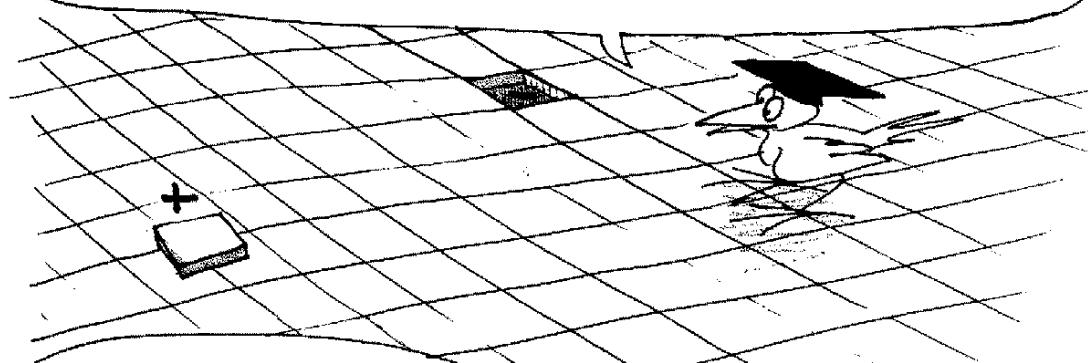

*به نوشته «بیگ بنگ»، نگاهی بیاندازید.

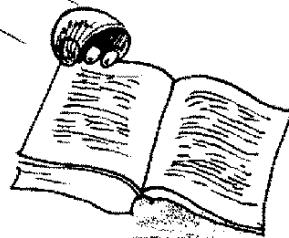
در لحظه بیگ بنگ، آشفتگی و جوش و خروش بافت کیهانی که معادل دماست، قابل ملاحظه بوده. قطعه ها نیتیونستن سر جای خودشون وايسن. اونها از جای خودشون کنده شدن و با يك سر و صدا و همه‌مه فوق العاده با هم يکي شدن.

وقتي که دما به اندازه کافي کم شد* تقریبا تمام قطعه ها به فضاهای خالی برگشتن، به جز یکی در بین صد هزار قطعه و تاخور دگی ها و موج هایی که بافت کیهانی رو آشفته کرده بود، ضعیف تر از اون شده بودن که بتونن قطعه دیگه ای رو از جای خودش شل کنن.

اما ریسک نابودی کامل، همچنان مهم باقی موند. اگر ماده و ضد ماده از معرض بارهای الکتریکی قرار بگیرن، به شکل قدرتمندی جذب همیگه میشن.

*بعد از ۱۳ ثانیه، دمای کیهان به سیصد هزار درجه سانتیگراد افت پیدا کرده است.

خب خیلی ساده است. سوپر قبلاً گفت که رُخداد عظیم انبساط کیهان، این دو تا خواهر (ماده و ضد ماده) که دشمن هم بودن رواز هم جدا کرده و مانع نابودی دو طرفه اونها شده.

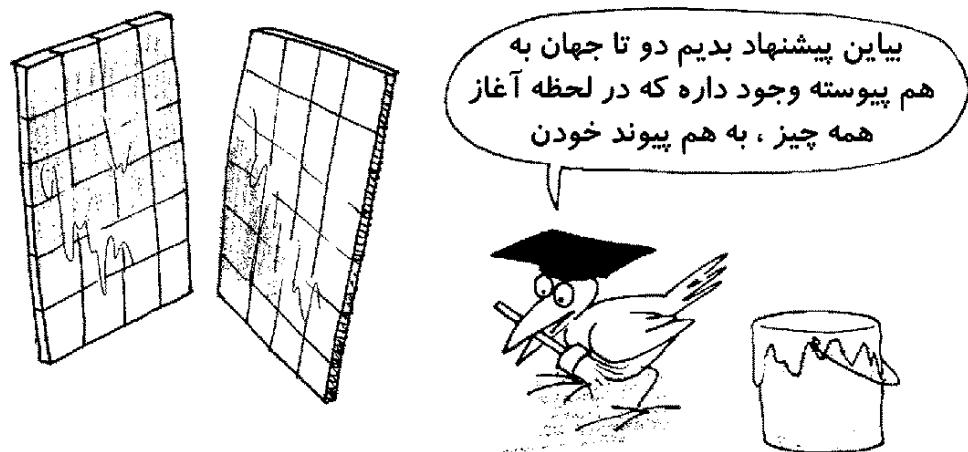

و این برخورد چنان امواج صوتی
قدرتمندی ایجاد میکرده که از این سر کهکشان
تا اون سر کهکشان قابل شنیدن بوده.

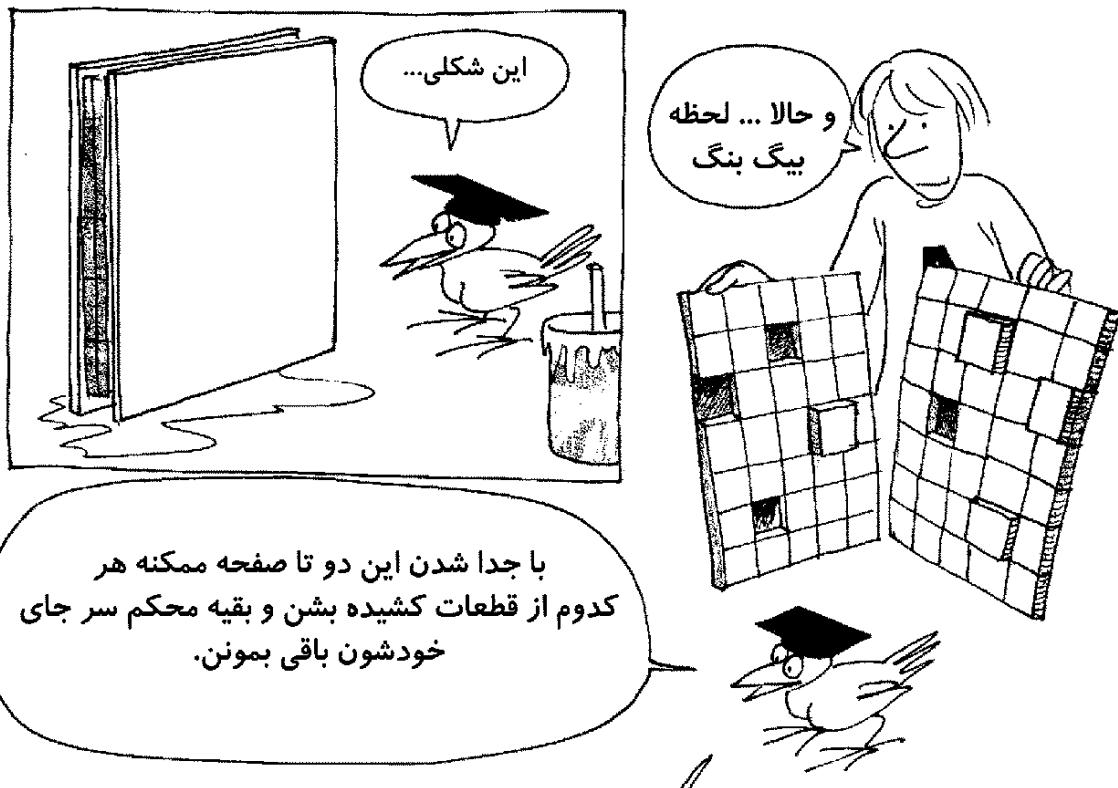

تئوری آندره ساخارف و ژان پیر پُتی*

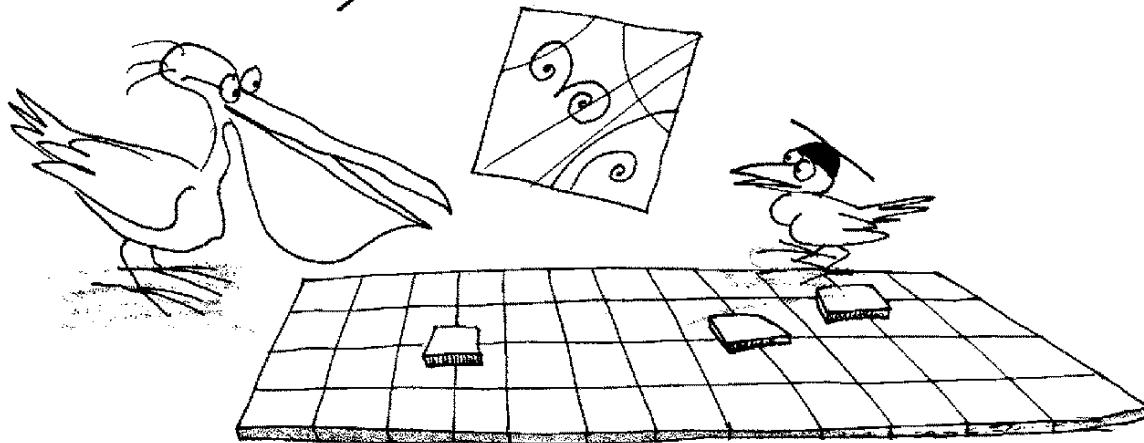
* تئوری ژان پیر پُتی : جهان های «ان آنتیمورفیک» با زمان های متضاد در گنش با تصویر خودشان در آینه زمان هستند. مجموعه آکادمی علوم پاریس جلد ۲۸۴ سری اول (۲۳ می ۱۹۷۷)

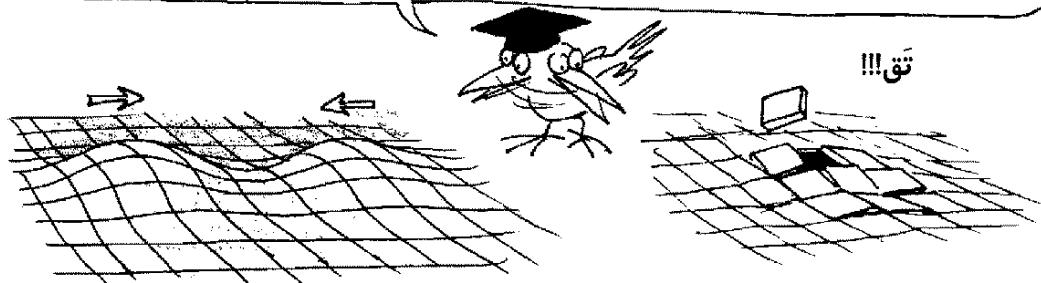
در هر کدام از این جهان‌ها، قطعات خیلی محکم فضای خالی رو در خودشون جای خواهند داد. اگر وضعیت کاملاً متقارن باشه ما دوباره به پهنای اولیه دست خواهیم یافت.

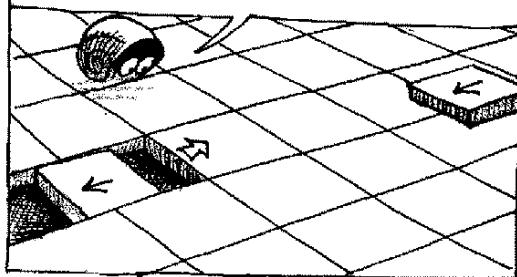
اما ... ضد ماده ای که کمی بعد از اکتشافات لیراک در پرتو های
کیهانی کشف شد، مشابه هم بود یا در آزمایشگاه ها ساخته شده بود؟

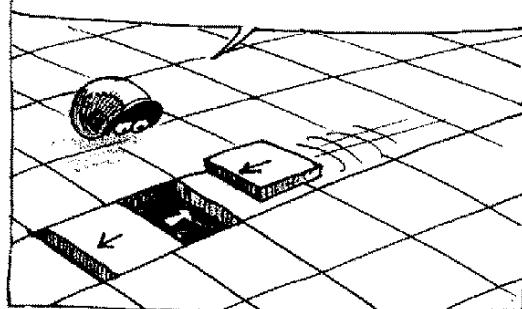
اینجا این پایین، هیچ چیزی نمیتونه مانع ما بشه تا در شتاب دهنده های
غول پیکر انرژی قدرتمندی ایجاد کنیم تا اونجایی که یکی دیگه از قطعه
ها رو جدا کیم. میشه به این کار ایجاد ماده - ضد ماده گفت.

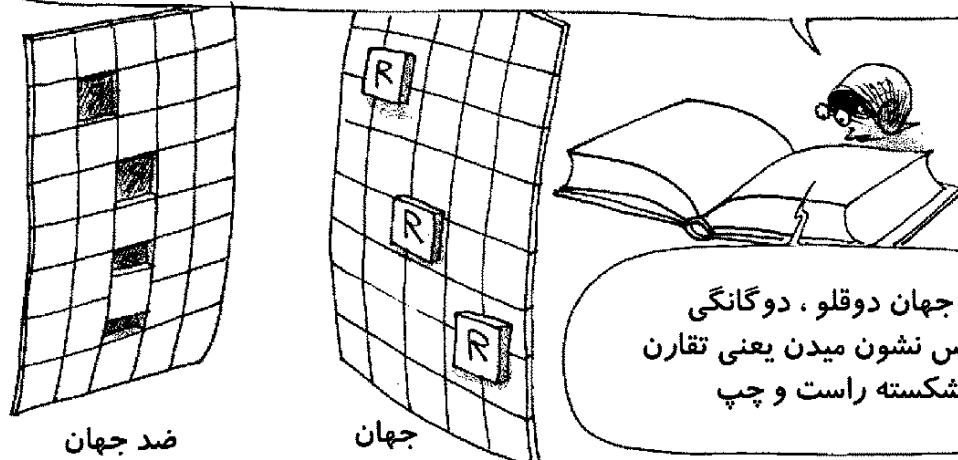
ولی اگر در مورد دور نگه داشتن این
ضد ماده از ماده احتیاط نکنی ...

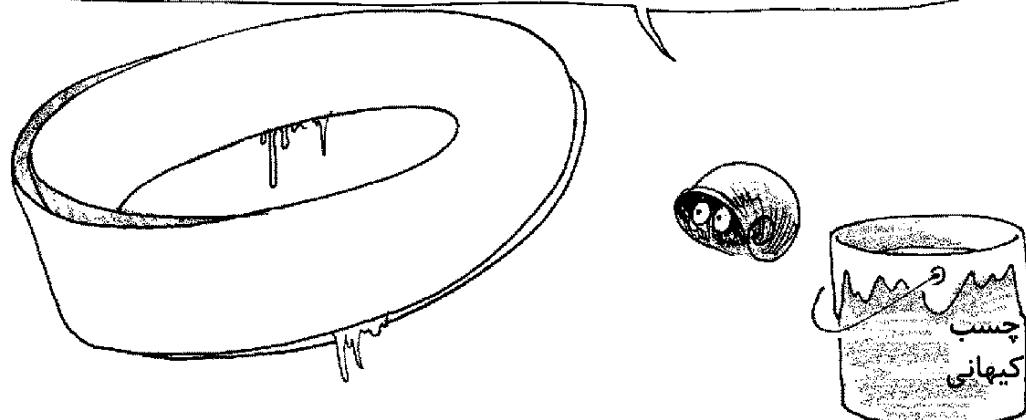
به سرعت خودشو نابود میکنه !

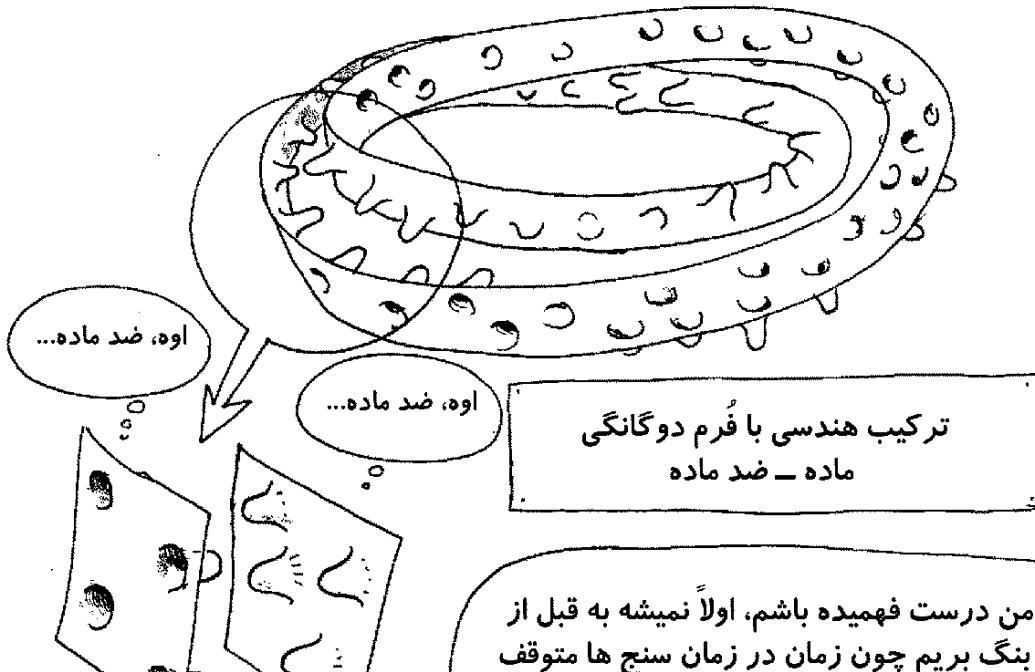
«آندری ساخارف» از این نمای دوگانه برای توضیح دادن نامری بودن ضد ماده در جهان سمت ما، استفاده کرده.

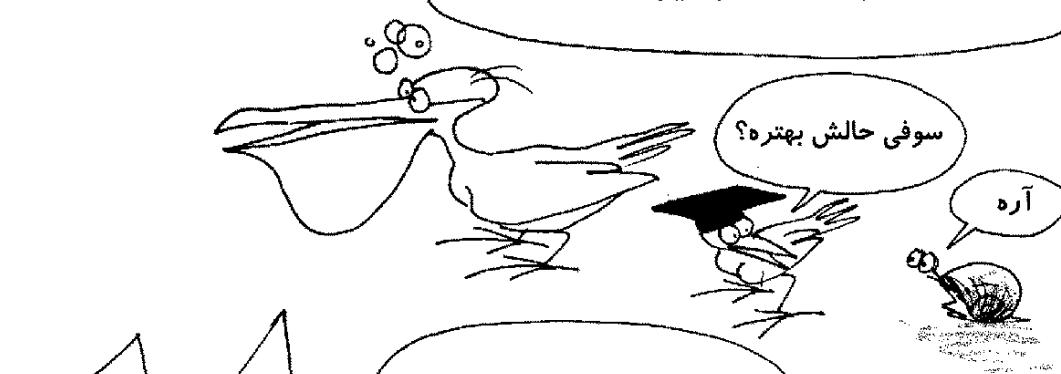
همین یافته به شکل مستقل توسط ژان پیر پتیت در سال ۱۹۷۷ به دست آمد.
اون معتقد بود که تنها یک جهان وجود داره که از آغاز در طول یک
«نوار میوس سه بعدی» به خودش چسیبیده.

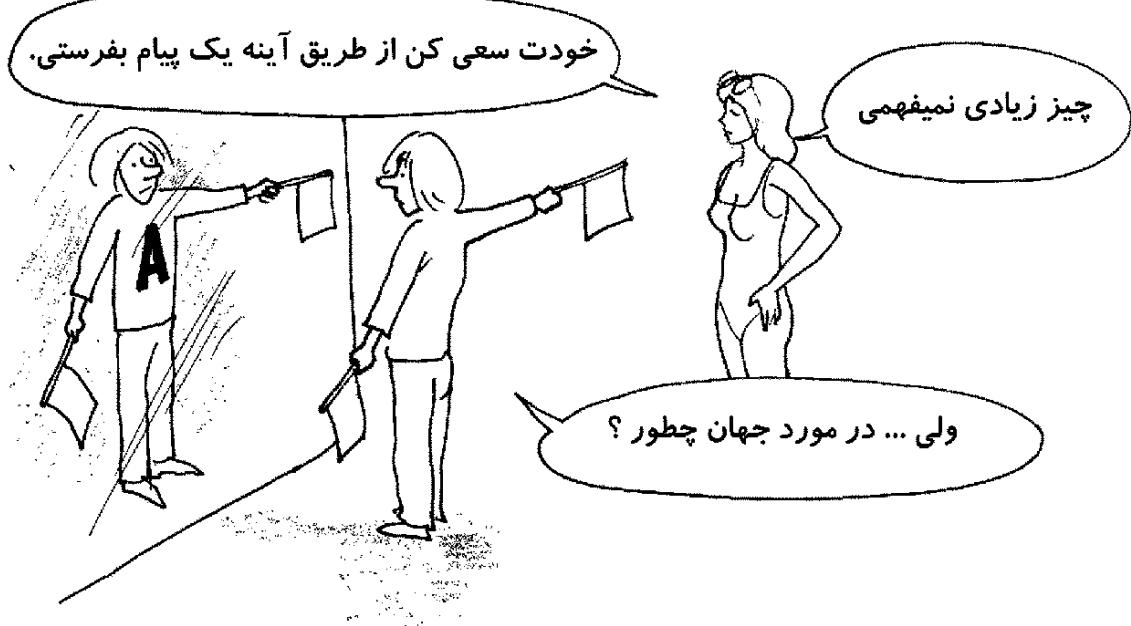

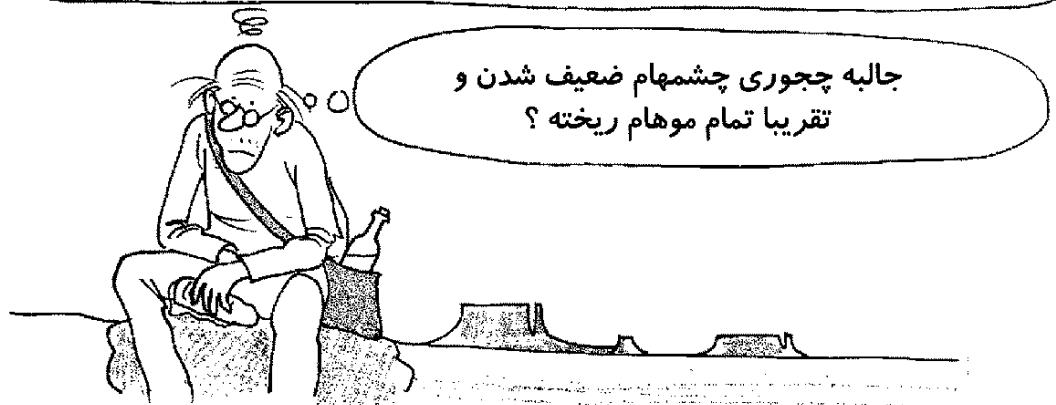
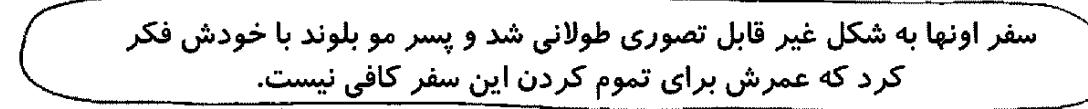
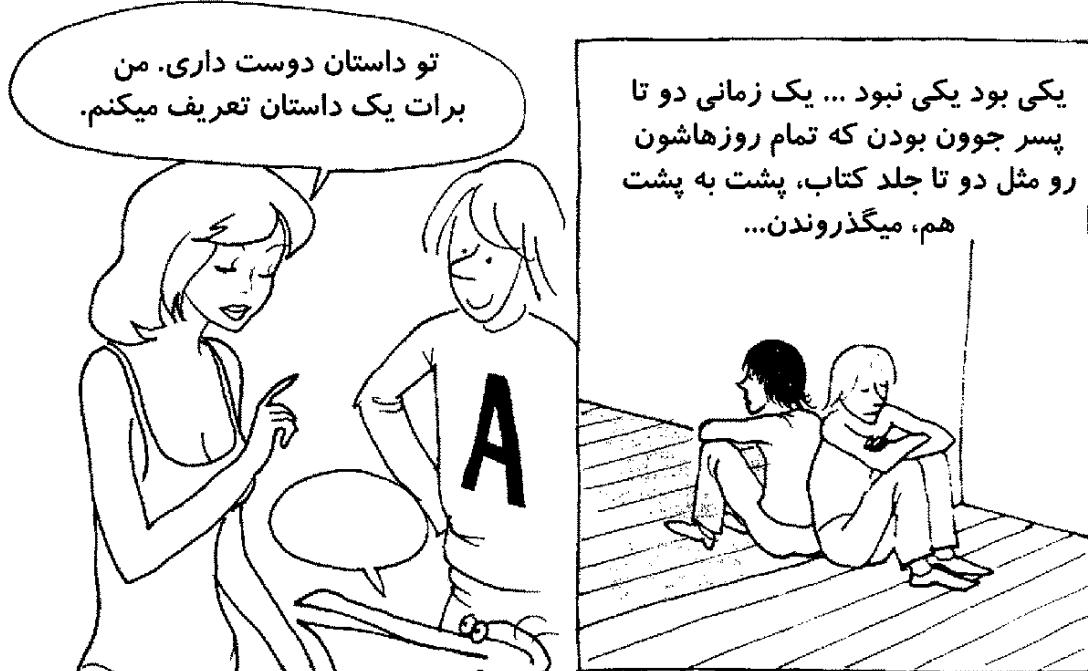
اگر من درست فهمیده باشم، او لا نمیشه به قبل از
بیگ بنگ بريم چون زمان در زمان سنج ها متوقف
میشه و حالا اگر هم یک جوری بشه که بريم ، زمان
به سمت عقب میره !

دیاکرونيک و رتروکرونيک

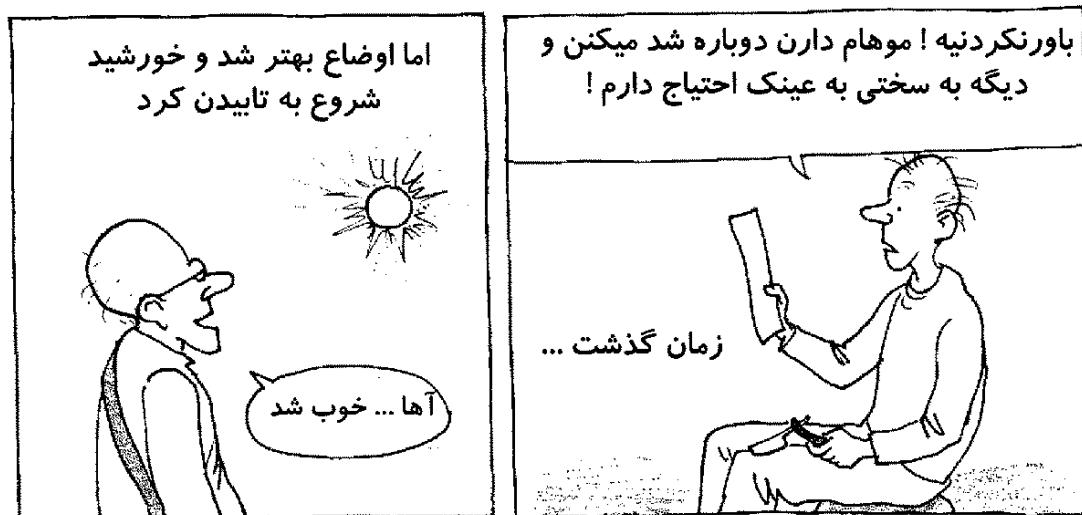

وقتی که اون در نیمه راه در اون طرف دنیا بود، هوا خیلی سرد بود و اون چون موهاش رو از دست داده بود خیلی اذیت شد. اون منتظر همنشینش بود تا با هم شرابی بنوشن.

گم شدن درب بطری بازکن اونو
ناراحت کرده بود ولی یک روز در حالی
که لبه چاه نشسته بود و غذا میخورد
یک درب بطری باز کن از داخل چاه
پرت شد بیرون.

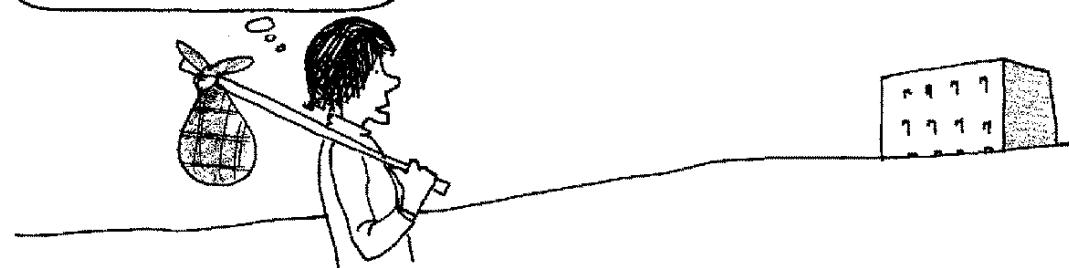

اون یک دور کامل دور زمین زده بود.

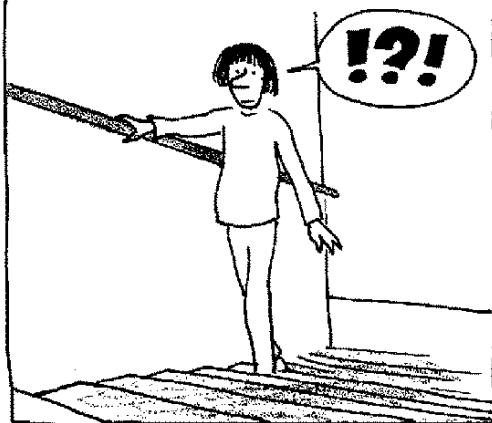
اگر چه اون هر چقدر تلاش کرد نتوانست
از اون استفاده کنه.

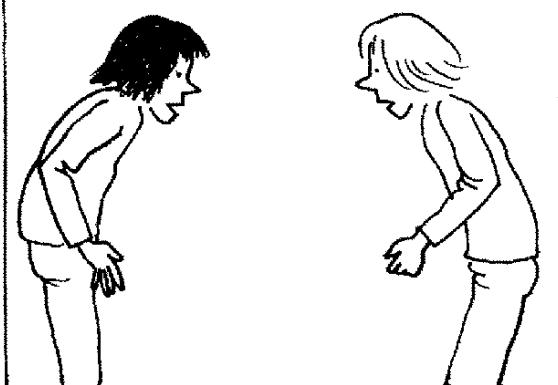
بالاخره از دور خونه ای رو که خیلی وقت پیش
ترک کرده بود رو دید

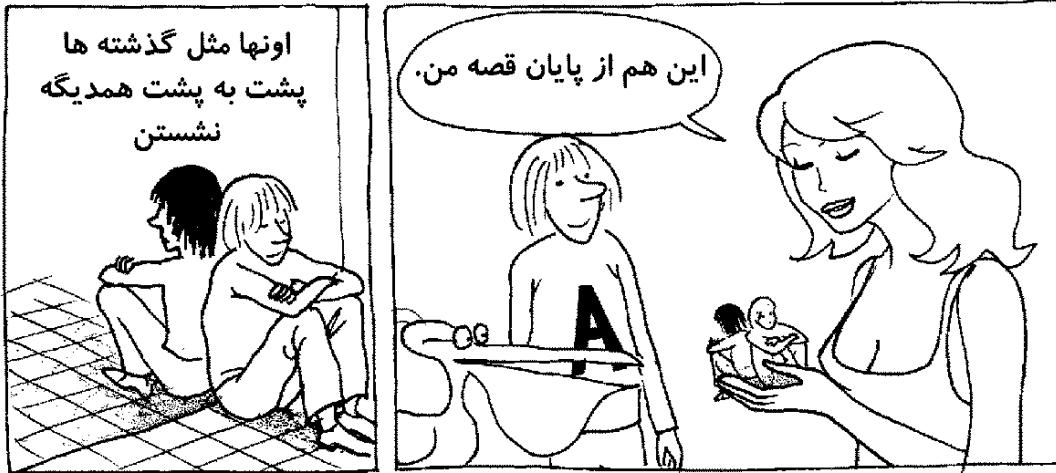

اون از پله ها بالا رفت و با ...

یک پسر مو بلوند رو برو شد !!!

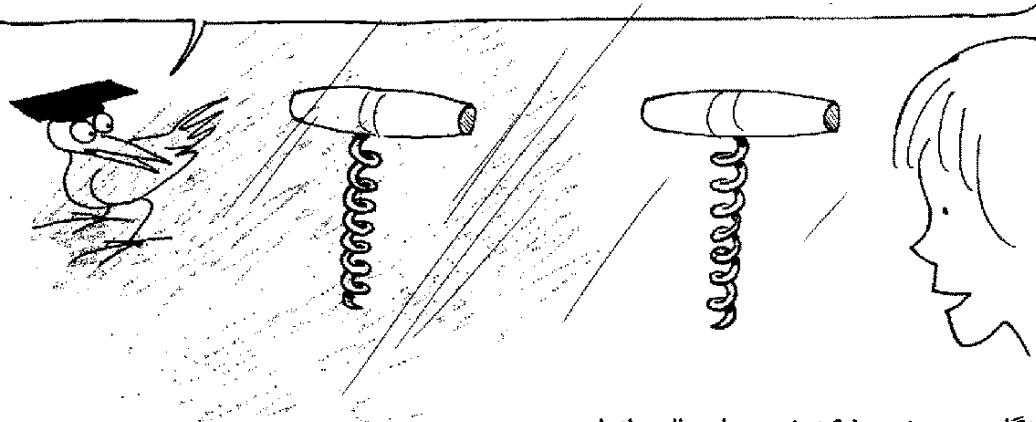

من فکر میکنم قضیه رو
فهمیدم، اونها واقعاً پشت به
پشت هم ننشسته بودن. این
یک جور آینه است، آینه
وابسته به فضا و زمان!

ولی یک کم در مورد اون درب بطری
باز کن و چاه توضیح نمیدی؟

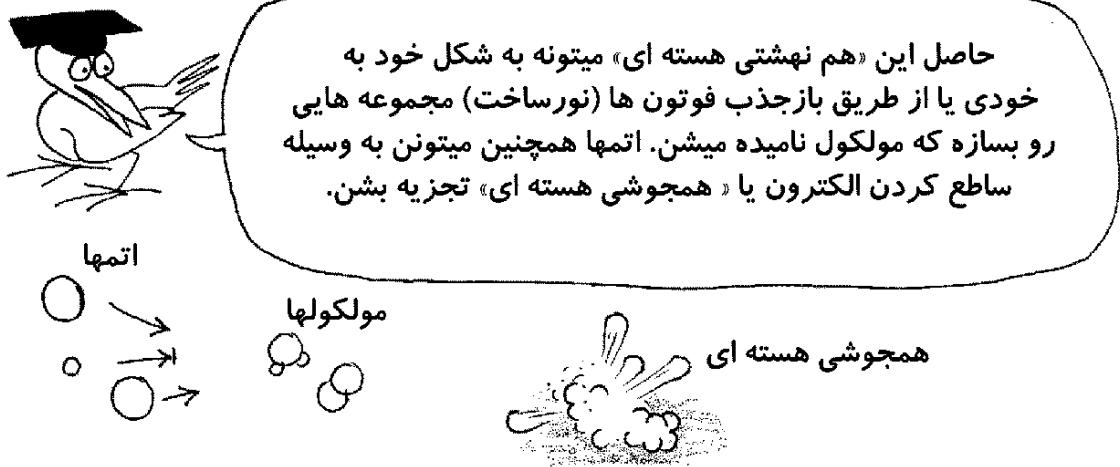
فکر میکنم که چاه اولی یک سیاه چاله بوده و چاه دوم یک «فوواره سفید» یا سفید
چاله بوده. من فکر میکنم اگر اون نمیتوانسته درب بطری رو باز کنه به خاطر اینه
که درب بطری باز کن به شکل یک آینه «ان آنترومorfیک» دراوده.

* نگاهی به صفحه ۱۶ نوشتہ سیاه چاله بیاندارید.

زمان و مکانیک کوانتوم

* نگاهی به نوشه هزار میلیارد خورشید بیاندارید.

ماده و نور هر دو تجسم یک چیز هستند و ذات و جوهره اصلی اونها یکی است. انرژی – ماده تمام این پدیده‌ها تعبیری از بازسازی بخشی از ماده در قالب فوتون هاست.

در آغاز این قرن تصور می‌شد که ذرات ماده اندازه‌ای تغییر ناپذیر را حفظ کردن و به این دلیل گفته می‌شد که انرژی – ماده که در این ذرات وجود دارد در طول زمان حفظ شده.

رابطه جادویی بین اندازه اشیا و انرژی اونها چیه؟

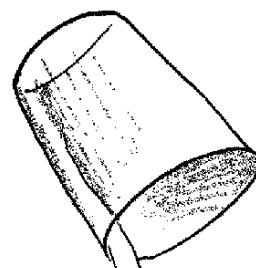
همونطوری که میدونی در مکانیک کوانتوم، تمام ذرات به شکل نوسان‌های فضا (بسته‌های موجی) در نظر گرفته می‌شون. با تعریف کردن E یا انرژی به عنوان میزان انرژی – ماده ای که به وسیله ذرات حمل می‌شود طول موج وابسته است به $*\lambda = hc/E$

بسته موجی که هر ذره از ماده نمایش میدهد طول موج آن ذره را در طول زمان محفوظ نگه میدارد.

هر یک فوتون از ابساط کیهانی پیروی می‌کند.

h : ثابت پلانک
 c : سرعت نور

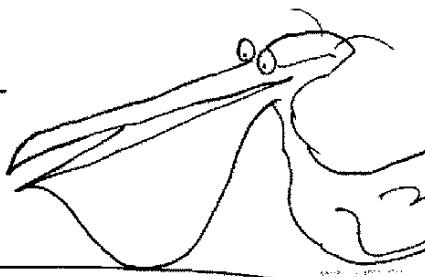

دو شکل ماده – انرژی یعنی ماده و فوتون،
انبساط کیهانی رو به یک شکل تجربه نخواهند کرد.

اوووه آره، ماده، انرژی – ماده *ست
که متوقف شده

خلاصه این که، جهان از ذرات ماده و فوتون ها
ساخته شده که دور تا دور اونها خلا وجود داره.

نه لئون، خلا و فضای خالی وجود نداره. در فیزیک کوانتموم
جهان یک سطح به حساب میاد که در هیچ کجا صاف نیست. همین
تاخوردگی های فعلی اگر کشیده بشن نمایانگر ماده هستن. تا خوردگی
مربوط به فوتون ها میتونه کشیده بشه این همون چیزیه که به کیهان
اجازه میده تا انبساط پیدا کنه.

ولی ... صبر کن بیینم ... اگر انرژی با تغییر طول دچار تغییر بشه،
انبساط فضایی اون ذره و متعاقباً مقصد این فوتون به منزله
«تدامن ائتلاف انرژی» به وسیله کهکشان خواهد بود.

و مشخصه که کسی هم اهمیت نمیده!

* نگاهی به نوشته بیگ بنگ بیاندارید.

انبساط کیهانی

اگر من درست فهمیده باشم، انبساط جهان همپای رشد فضایی که توسط
فوتون های نخستین اشغال شده، رشد میکنند که این فوتون ها «تابش پس زمینه
کیهانی» رو تشکیل میدن. تحت این شرایط جهان باید به همه طرف انبساط پیدا کنه.

بعد از همه اینها، شاید جهان فقط
حاصل تصورات و خیالات باشه.

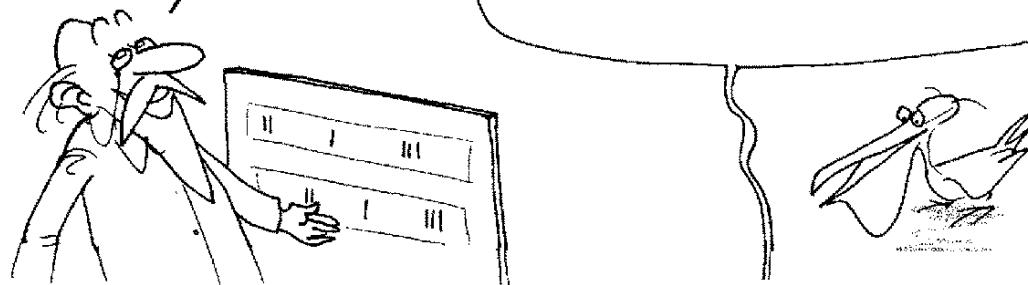
بیخیال آقای غیبگو، اینقدر احمق نباش. با حقایق تجربی و مشاهدات میخوای
چکار کنی؟ اگر ما به انساط کیهانی باور داریم به علت «سرخ گرایی»*

به این دو تا طیف نگاه کنین. یکی از
اونها به وسیله هیدروژن ایجاد شده که
تا دمای بالا حرارت داده شده و اون
یکی مربوط به تجزیه نوری هستش که
از یک کهکشان دور فرستاده شده و
گرایش قابل توجهی به سمت نور سرخ
داره. بر اساس این داده ها ما سرعت
«پسروی» اون کهکشان رو استنتاج
میکنیم. کجا این تصورات و خیالات؟

پس میخوای به خاطر چی باشه؟ نکنه
به نظرت نور خسته میشه؟ ...

کیهان شناس و فیلسوف «میلن» کسی بود که نظریه
انساط کیهانی رو رد کرد و یک مفهوم کاملاً
متفاوت برای این کاهش فرکانس فوتون ارائه داد.

*پدیده‌ای است که در آن نور گسیل شده از یک جرم (امواع مرئی، فرابنفش، گاما و...) به سمت طول موج قرمز در انتهای طیف می‌رود.

انرژی فوتون ها hv هست که در اینجا h ثابت پلانک و v فرکانس است. میلن گفت: بیاین در نظر بگیریم که انرژی یک فوتون حفظ میشے ولی h به نسبت زمان افزایش پیدا میکنه. در هنگام اندازه گیری، ما باید فرکانس v کمتری رو بدون اثر داپلر و بدون انبساط، به دست بیاریم.

* به شکل عامیانه به مکانی گفته میشود که جهان در آن واقع شده است.

* مدل زرد *

* یک تعبیر از مدل کیهان شناسی با سرعت نور متغیر است. برگرفته از مقالات فیزیک مدرن، ژان پیر پتیت
۱۹۸۸ جلد سوم صفحه های ۱۵۲۷ - ۱۵۳۲.

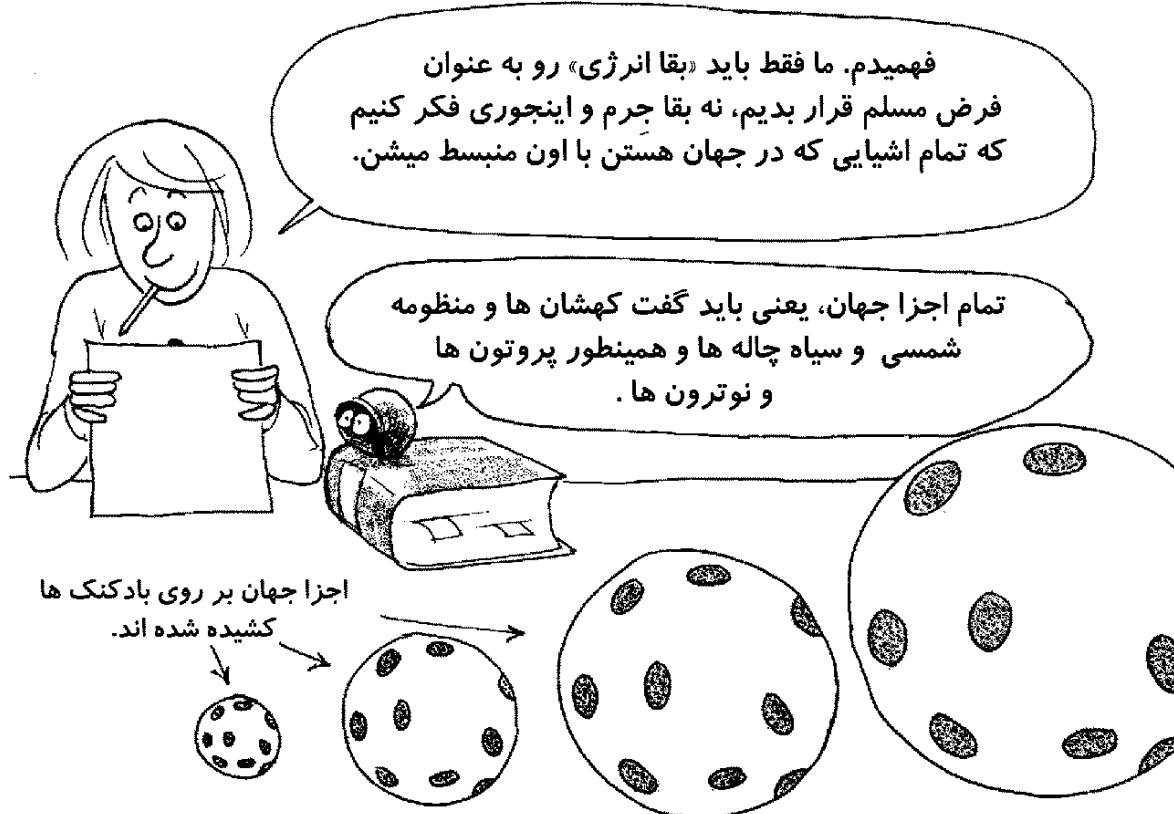
منظورت اینه در آغاز قرن بیستم بود که ما توانستیم برای اولین بار این کمیت‌ها رو به شکل دقیق اندازه گیری کنیم و این کمیت‌ها وارد معادله‌ها شدند. بعدها بعضی از اونها واقعاً کشف شدن و بعد از یک اجماع بیطرفانه به عنوان فرض مسلم در نظر گرفته شدند.

*نگاهی به نوشته داستان کیهان بیاندارید.

آبر نسبیت

عملای در لحظه $t = 0$ سرعت نور بینهایت فرض میشے که بعد از لحظه $t = 0$ دائماً در حال کم شدنه^{*}. جرم زیاد میشے ولی انرژی mc^2 همچنان ثابت باقی می ماند. ثابت گرانش بر عکس جرم تغییر میکنه و همه اینها جواب معادله نسبیت عام ، معادله معروف انسیتن هستن.

این مدل جهان یک هیوالاست. با «سرخگرایی» میخواهی چکار کنی ؟

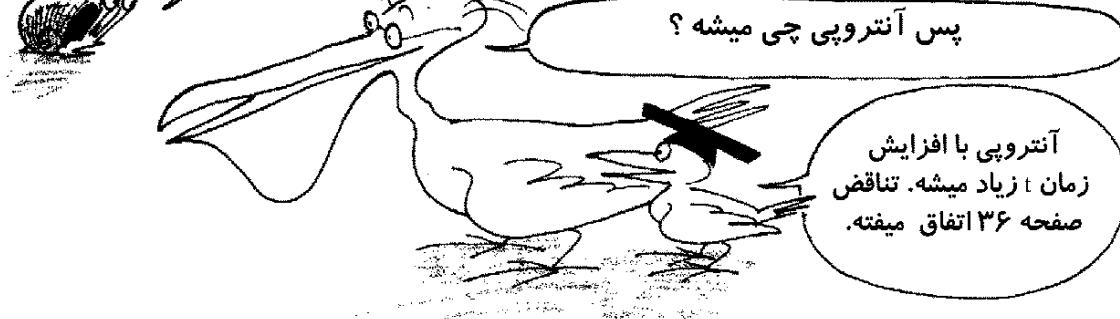
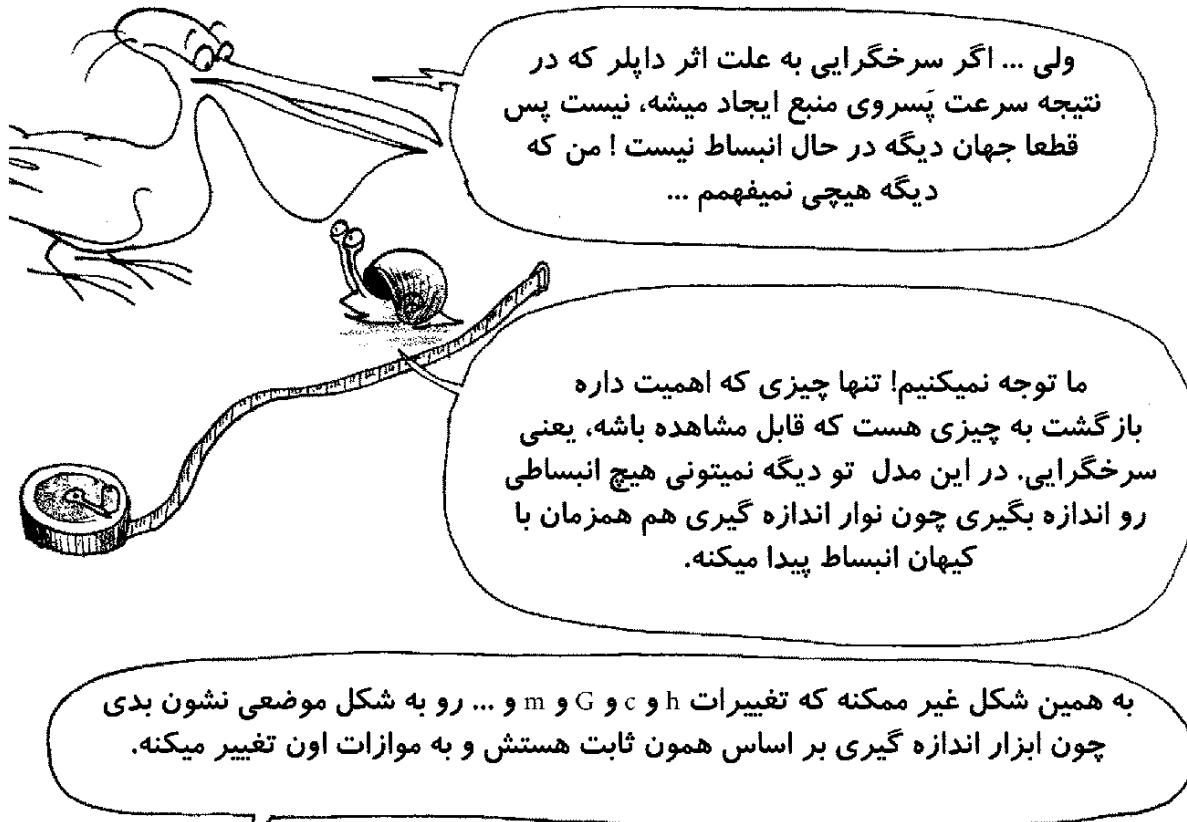
بیبن، همین جاست! ما فهمیدم که ثابت پلانک هم مثل c تغییر میکنه. پس بر میگردیم به نظریه «میلن».

بذار بیینم... فوتون با انرژی hv در منتصر شده که محفوظ میمونه. در طول سفر فوتون ، ثابت پلانک $\hbar$ افزایش پیدا میکنه. بنابراین فرکانس v در زمان رسیدن فوتون اگر اندازه گرفته بشه متفاوت خواهد بود^{**}. آها ... عجیبه !

* در این مدل سرعت نور c بر اساس فرمول $c = 1/3\sqrt{t}$ تغییر میکند.

** میزان گرایش Δv بستگی به فاصله تا مبدا دارد که این ما را به قانون هابل باز میگرداند.

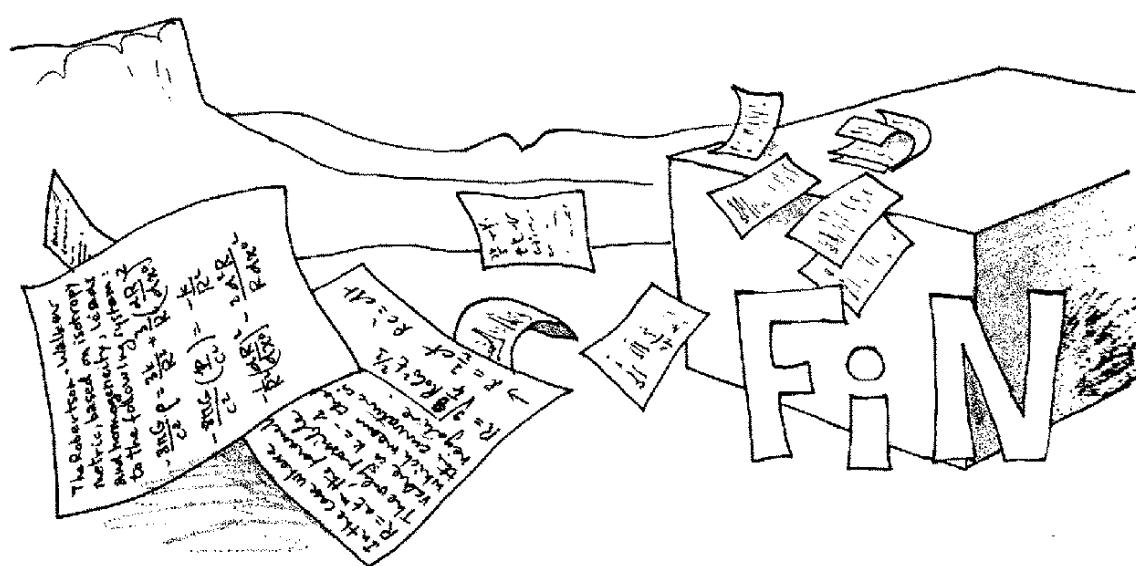
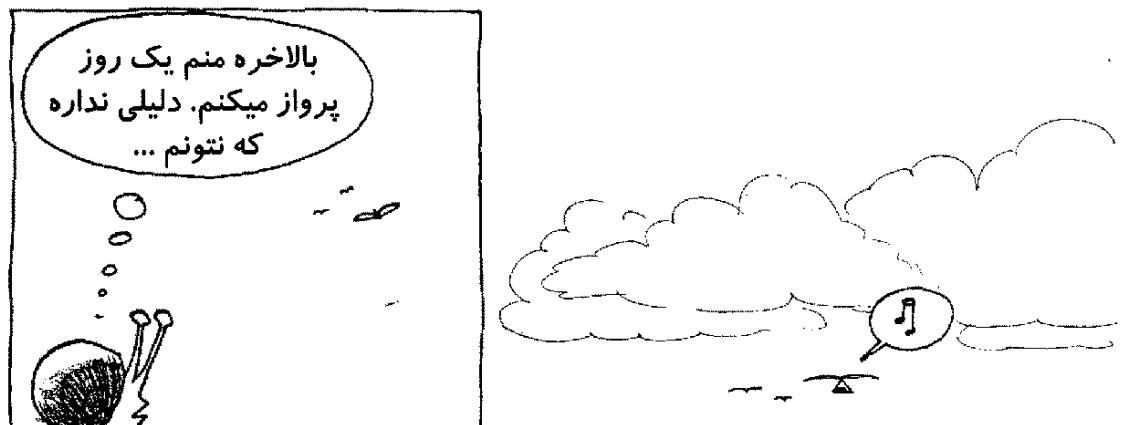

* در این مدل، آنتروپی S با t Log تغییر میکند.

* عدم ارتباط مطلق با هر چیز

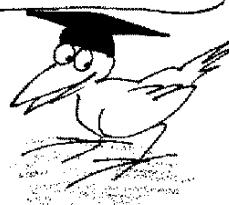

اعتبار علم نوین بر پایه معادلات بسیار پیچیده است که فقط تعداد کمی از افراد باهوش قادر به درک اون هستن. اما نظریه های اصلی معمولاً بسیار ساده هستن و حتی میتوان به راحتی و با همون محاسباتی که مغازه دارها انجام میدن، نشون داده بشن.

این نوشته ها مثالهایی از همین مسئله هستن.

ضمیمه A یا چجوری میتوانیم قانون تکامل کیهان رو در سه خط محاسبه، نشون بدیم.

باید تا کیهان را به یک لامپ حاوی غباری همگن با شعاع R و جرم M تشبيه کنیم. تصور کنیم که ذره ای غبار با جرم m بر روی سطح این لامپ قرار دارد. میتوانیم نشان دهیم که نیروی اعمال شده بر این جرم همان میزانی است که توسط جرم M در مرکز O متتمرکز شده است. این یعنی $F = m \cdot \delta$. حالا باید تا به معادله $\delta = GMm/R^2$ پردازیم.

در این معادله داریم $mR = GMm/R^2$ و یا عبارت دیگر معادله مشهور فریدمن. حالا به یکی از سه راه حل این معادله دیفرانسیل میپردازیم. حالا درتابع $R(t)$ مقدار a و b را وارد می کنیم که a و b ثابت های تعریف شده هستند.

$$R'' = ab(b-1)t^{b-1} \quad R' = abt^b \quad R = at^{b+1}$$

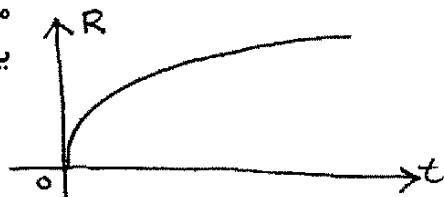
مقادیر را در معادله قرار می دهیم و در نتیجه خواهیم داشت:

$$ab(b-1)a^{b+3}t^{b-2} + Gm = 0$$

تنها راه حل این است که «توان» t صفر باشد که در نتیجه آن $b = 2/3$ خواهد بود و حاصل آن

$$R = \sqrt[3]{9GM/2t^{2/3}} \quad a = \sqrt[3]{9GM/2}$$

$R(t)$ طول مشخصه این جهان است که می تواند با شعاع انحصار آن و یا میانگین فاصله بین دو ذره آن، مقایسه شود.

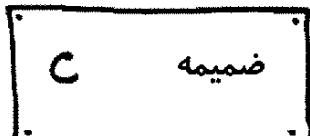
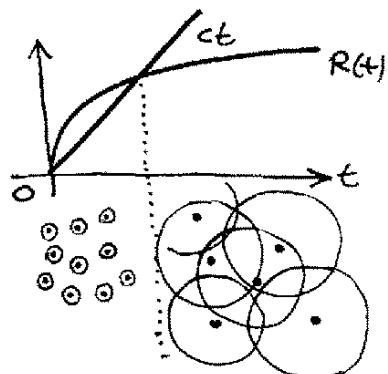

جهان توهی!

نگاهی به منحنی $R(t)$ نشان می‌دهد که انبساط کیهان با یک انفجار آغاز شد و سرعت انفجار از آنجا به بعد تدریجاً کاهش پیدا کرد. اگر ما $R(t)$ را به عنوان میانگین فاصله دو ذره در نظر بگیریم، آنگاه $c t$ شعاع الکترومغناطیس موجی خواهد بود که در لحظه $t = 0$ تاییده است.

با توجه به سرعت ثابت نور می‌بینیم که شعاع این «کره افق» یا کره قابل شناخت، از میانگین فاصله دو ذره در یک زمان معین، کمتر است، و این دو ذره در طول این بازه زمانی یکدیگر را نادیده می‌گیرند.

چطوری شعاع یک سیاه چاله رو حساب کنیم؟

یک ستاره با شعاع R و جرم M و جرم m بر روی سطح آن را در نظر بگیرید. حالا یک موشک را تصور کنید که انرژی مورد استفاده آن نمیتواند از mc^2 بیشتر شود که این نشان میدهد دارای انرژی برابر است. اکنون باید تا میزان انرژی را محاسبه کنیم که باید صرف شود تا این موشک بتواند بر گرانش این ستاره غلبه کند.

$$F = GMm/r^2$$

کار برابرست با $\int dr$ که dr حرکت‌های کوچک را نشان میدهد. انرژی لازم E برابرست با $\int [GMm/R] dr$ که $GMm/R > mc^2$ و آنگاه $GMm/R > mc^2$ (شعاع شوارتزشیلد)

محاسباتی کمی دقیق تر و به حساب آوردن کاهش جرم، میزان دقیق $R_5 = 2GM/c^2$ را به ما میدهد. اگر جرم M شامل شعاع شوارتزشیلد باشد، هیچ شیء قادر به ترک این ستاره نخواهد بود زیرا انرژی که برای اینکار لازم است از mc^2 بیشتر خواهد بود. شعاع شوارتزشیلد خورشید ۳.۷ کیلومتر است.

یک فوتون انرژی برابر hv دارد.

این فرمول یک کمیت از ماده را به این شکل نشان میدهد : $m=hc/c^2$ که در نتیجه میشود میزان انرژی به دست آمده را محاسبه کنیم :

$$\int \mathbf{GMm}/r^2 dr = (\mathbf{GM}/Rc^2)hv$$

انبساط مخصوص هر ذره با جرم m به وسیله «طول کامپتون» به دست می‌آید ($\lambda=h/mc$). حالا در نظر میگیریم که این ذره یک سیاه چاله است. در نتیجه طول λ باید با شعاع شواترزشیلد برابر باشد. به عبارت دیگر میتوان گفت : $h/mc = Gm/c^2$ که در نتیجه $h/c/g = mp$ که برابر است با 10^{-5} گرم. این یعنی هیچ ذره سنگین تری نمی‌تواند وجود داشته باشد که شعاع آن $G/hc \sqrt{h/c} = h/mc$. این طول $hG/c^3 \sqrt{L}$ ، طول پلانک است 1.61×10^{-33} متر. هیچ چیز کوچکتری نمیتواند در کیهان وجود داشته باشد

این کوچکترین کوک در پلیور کیهانه!

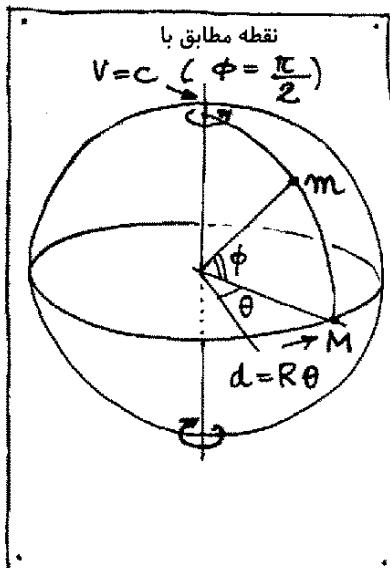
یک فوتون با طول موج $c/v = \lambda$ دارای انرژی $E = hc/\lambda$ است و جرم معادلش $m_0 = E/c^2 = h/\lambda c$ می‌باشد. شعاع شواترزشیلد آن برابرست با $R_s = Gm_0/c^2 = Gh/\lambda c^3$ که با طول موج آن معادل است، چنانچه $L_p = \sqrt{\lambda} = \sqrt{Gh/c^3}$ باشد. زمانی که طول موج یک فوتون برابر با شعاع شواترزشیلد آن باشد، فوتون شروع میکند به چرخیدن به دور خودش درست مانند سگی که سعی میکند دم خودش را بگیرد. در این طول موج ما زمان را داخل میکنیم $t = L/c = 0.5410^{-43}$

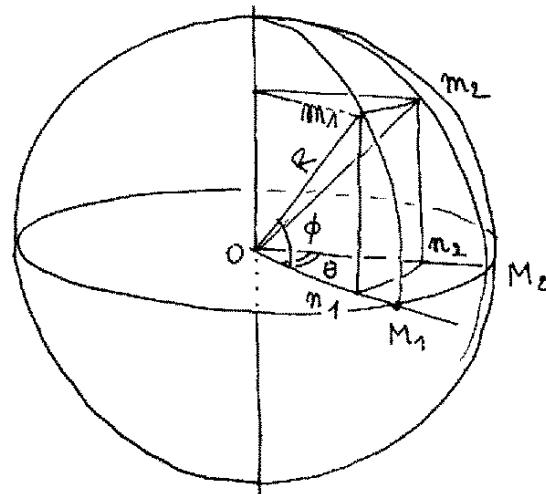
E

ضمیمه

فاز فضایی نسبت گرا در مکان و سرعت دچار انحصار خواهد شد. ما آن را به یک موقعیت یک بعدی و یک سرعت یک بعدی محدود می‌کنیم. موقعیت با توجه به نشانگر θ و سرعت با توجه به نشانگر ϕ مشخص خواهد شد.

برای یک ناظر ثابت، جایجایی یک شیء با سرعت v برابر خواهد بود با $d = R\theta$ و سرعت آن تحت رابطه $V = c \sin\phi$ با زاویه ϕ مرتبط است. برای این ناظر، فوتونها در مسیرهایی به دور قطب ها می‌چرخند. جایجایی برای ناظری که ساکن است برابر خواهد بود با $M_1 M_2 = R\theta$

در فاز فضایی جایجایی حقیقی، مطابق با منحنی $M_1 M_2 = R\theta$ است که روی صفحه نیمگانی آن مطابق با کمان $n_1 n_2$ به نمایش درآمده است.

$$on_1 = R \cos\theta$$

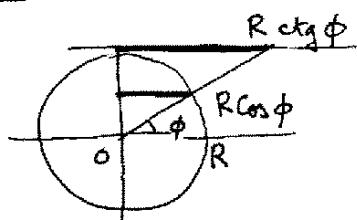
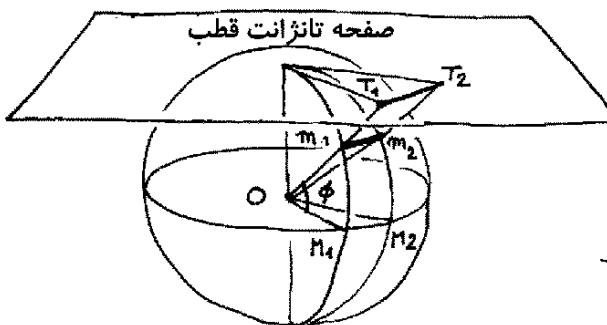
کمان $n_1 n_2 = on_1$ مانند

$$V/c = \sin\theta + \sin^2\theta + \cos^2\theta = 1$$

به این نتیجه میرسیم که :

$$M_1 M_2 = m_1 m_2 \sqrt{1 - v^2/c^2}$$

که به «انقباض لورنتس-جرالد» هم معروف است. در فضا_فاز زمان یک متغیر آزاد نیست. زمان مناسب محاسبه شده است که متناسب با کمان $T_1 T_2$ است. کمان $m_1 m_2$ بر روی صفحه تائزانت قطب نمایش داده است.

سرعت V رابطه جابجایی و زمان است $m_1 m_1 / T_1 T_2^* c$ بنابراین :

$$V = C \frac{R \cos \phi}{R \cot \phi} = C \sin \phi$$

F ضمیمه

اَبَر نسبیت

ما به تمام ثابت های فیزیک آزادی داده ایم. برای مثال G یا ثابت گرانش، h یا ثابت پلانک، C یا سرعت نور، m یا جرم فوتون یا نوترون. در معادله نسبیت عام، ثابت اینیشن $x = -8\pi G/c^2$ ، قطعاً ثابت است، بنابر این $G \approx C$ یعنی مانند هم تغییر میکنند.

ما فکر میکنیم که انرژی mc^2 در طول زمان حفظ شده است و m اجزای جرم ساکن است.

ما فکر میکنیم که کهکشان ها و منظومه شمسی و سیاه چاله ها و نوترون ها همزمان با کیهان در حال بزرگتر شدن هستند که محیط آنها برابرست با R .
باید تا شعاع یک سیاه چاله را بنویسیم (شعاع شوارتزشیلد) که متناسب با R افزایش پیدا میکند و در نتیجه $Gm/c^2 \approx cte$ همانطور که $Gm/c^2 \approx R$ در نتیجه :

$$C \approx \frac{1}{\sqrt{R}}$$

$$G \approx \frac{1}{R}$$

حالا دو ستاره هم جرم را در نظر بگیرید که بر طبق مسیرهای مدور با شعاع r در حال چرخش به دور یک مرکز گرانش هستند. نیروی گریز از مرکز برابرست با mV^2/r و نیروی جذب متقابل برابرست با $Gm^2/4r^2$. چنانچه r تغییر کند، در نتیجه $Gm^2/R = Gm^2/R = mV^2/R$ و در نتیجه :

$$V \approx \frac{1}{\sqrt{R}}$$

رابطه $\beta = V/c$ در طول زمان حفظ می شود، درست همانطور که انرژی حفظ می شود

انبساط فضایی پروتون به وسیله طول کامپتون به دست می آید $h/c \approx R$ بنابر این داریم :

$$h \approx R^{3/2}$$

ثبات معادله ائیشن در کنار این تفکر که جهان همگن و همگراست، ما را به این معادله دیفرانسیل می‌رساند:

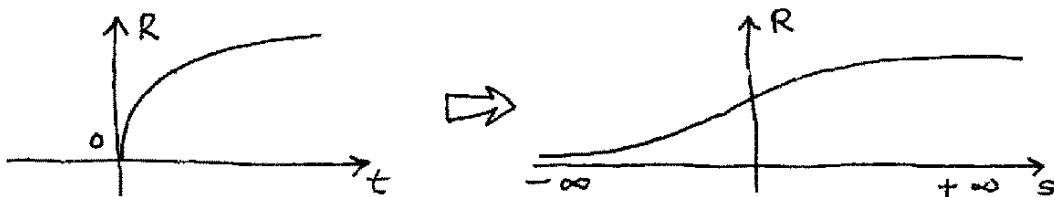
$$\frac{2R''}{R} + \frac{R'^2}{R^2} (2 + \beta^2) + \frac{kC^2}{R^2} (1 + \beta^2) = 0$$

در اینجا $V = \beta c$ سرعت بی نظمی کهکشان‌ها در ماده سیال کیهانی است. در پی راه حلی برای حل $R = at^{\alpha} b$ می‌بینیم که β خودش را حذف می‌کند و میزان $-1 = K$ ، یک راه حل به ما میدهد $R \approx t^{2/3}$

که K توان خمیدگی است. بنابراین کیهان دارای انحنا منفی است.

افق کیهان شناسی به وسیله انتگرال $H = \int c(T) dT$ تعریف می‌شود و ما پی می‌بریم $R(t) = H$ بنابر این همگن بودن کیهان در بُرهه زمانی تعديل شده است. آنتروپی برابرست با: $S \approx \text{Log } t$

در حالت توصیفی زمانیکه آنتروپی جای زمان متغیر را می‌گیرد، تکینگی اولیه به سادگی ناپدید می‌شود.

تمام معادلات فیزیک (شروع دینگر، مکسول، بولتمن) غیر متغیر هستند. ما پی بردم که سُرخَرایی متناسب با فاصله است (قانون هابل) بیش از چند میلیون سال نوری قبل، فاصله‌هایی که برای منابع نوری محاسبه شده، تقریباً برابر با فاصله‌های نمونه‌های کلاسیک است.

به نظر می‌رسد که انرژی فوتون‌ها hv مانند تمام انواع انرژی، حفظ شده است $h \approx V/t$ و در نتیجه $t \approx V/h$. سرخَرایی دیگر یکی از نتایج اثر داپلر نیست اما حاصل برداشت آزادی از ثابت پلانک است. در سال ۱۹۸۸ بارتل و میلت نشان دادند که دور اخترها از آنچه که هستند کوچکترند. این در هماهنگی با مدلی است که می‌گوید دور اخترها با بزرگ شدن کیهان، رشد می‌کنند.

برای چند لحظه مدل آرچیبلد در
نتاقض با تمام حقایق مشاهده شده بود!

و این بهتر از مدل کلاسیک برای دور
اخترها جواب میده.

سوفی، تو چی فکر میکنی؟

مدل آرچیبلد کامل نیست. ثابت های دیگه ای هستن که به
فرآیند های هسته ای مرتبط میشن و ما باید روشی ابداع کنیم
که بتونیم اونها رو برای شناختن این پدیده ها، تغییر بدیم که
این پدیده ها هم بخشی از کیهان شناسی هستن

در غیر اینصورت یک نتاقض پیش میاد
و بعدش، دردرس!

اون واقعا باید نگران باشه ...

اینجوری فکر میکنی؟!